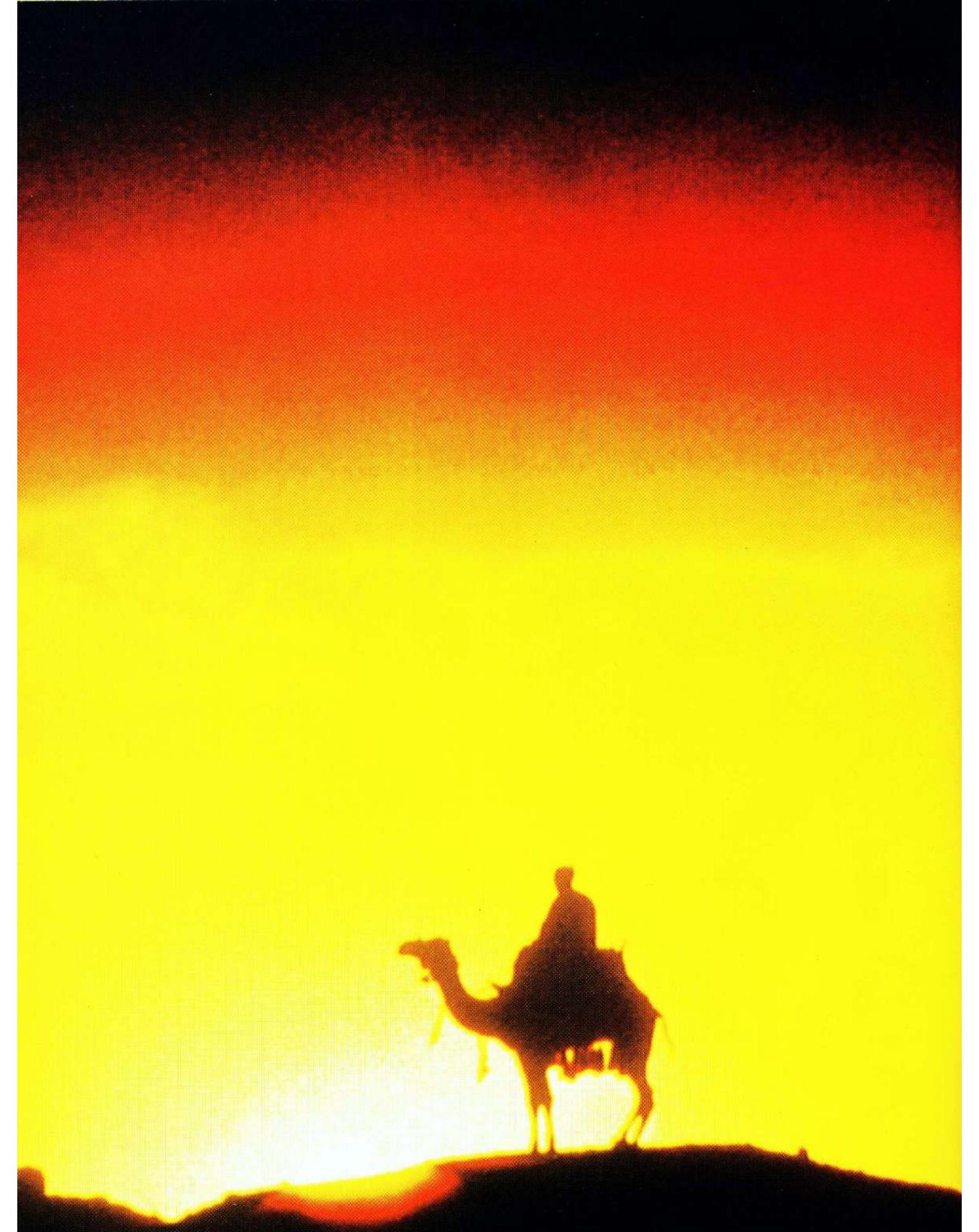

TAU

List franjevačke mladeži

BROJ 2 GODINA VII. LIPANJ 1999. CIJENA 6 KN

*Broj pješčanih zrnaca pustinje nemjerljiv je,
kao i beskrajnost ljudskog srca.
Njezina tišina ima snagu svakog njegovog otkucaja.*

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ

Nakon nešto više od dva mjeseca ponovno smo zajedno. I dok u rukama držite novi broj lista, prije svega želim vam da se što bolje provedete na odmoru koji je pred nama. Ako slučajno odlučite pročitati i nešto drugo osim ovog uvodnika, siguran sam da ćete pronaći barem nekoliko zanimljivih rečenica da izlječite ljetnu dosadu. I dok se vi budete odmarali ili možda pješačili po Hrvatskoj, mi ćemo već pripremati idući broj. U ovom možete pročitati nekoliko zanimljivih tekstova, a predstavljamo vam i bratstva iz Metkovića i iz Bukovice. Onima koji idu na Marš želim da ustraju do kraja, a svima drugima da se što bolje odmore i ni u kom slučaju ne razmišljaju o školi, osim ako imaju nekakvih zaostataka. No, ipak uzmite s vremena na vrijeme "Tau" u ruke, ako ni zbog čega drugog jer vam barem može pomoći da se rashladite.

Igor Kanižaj

**4 O enciklici
"Razum i vjera"**

6 Sveti Jeronim

8 Vijesti

14 Frama Bukovica

16 Frama Metković

**18 Provincijski susret
na Trsatu**

**20 Treći susret Frame
u Sinju**

**21 Duhovni kapitol
u Tomislavgradu**

23 Recenzija knjige

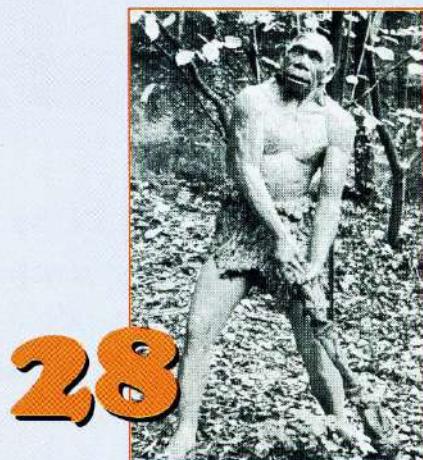
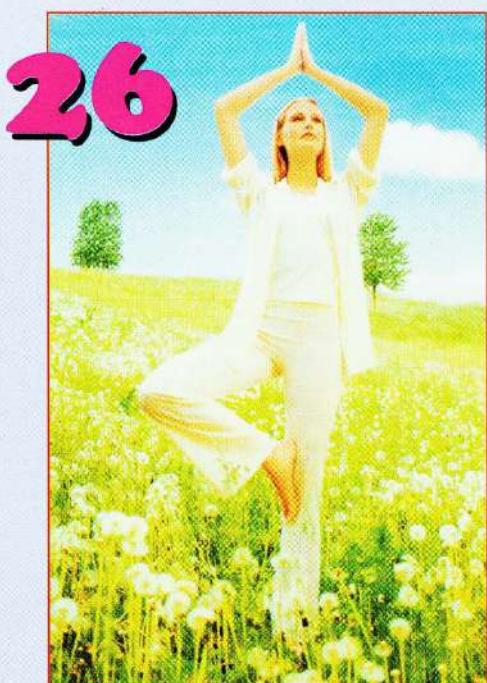
24 Poezija

25 Humor

**26 Psihologija
religioznosti**

28 Ekologija

30 Jeste li znali

TAU - LIST FRANJEVAČKE MLADEŽI

List izdaje: Nacionalna srednjičica Franjevačke mladeži

List uređuje: Novinska agencija FRAME

Glavni i odgovorni urednik: Igor Kanižaj

Zamjenik glavnog urednika: Zorana Perinčić **Grafički urednik:** Ivan Jengić **Urednik fotografije:** Mario Miloš

Mentor: Dario Brigić

Suradnici: Ana Kršinić, fra Leonardo Kovačević, Silvestar Vrlić, Sandra Matosić, Ivan Alduk, Gorana Buksa, Ivana Hanaček, Ivana Belušić, Lidiya Miler, Danijel Maljur, Marija Magdić, Marija Nadilo, Magdalena Katić, Renata Curić, Siniša Pucić, Andreja Križanić, Dragica Jengić, fra Darko Tepert, Alenka Golubić, Marija Kilić, Ilijana Mandić, Fabijan Kale, Ivana Stiperski, Helena Salopek, Renato Matić, Maja Lovrić, Marijana Soldo, Ilijana Mandić, Nediljka Martinović, Kristina Huzanić, Martina Kelly, Tomislav Urojić, Ivana Zrinušić, Anda Tomić, Danijela Letica, Ana Marija Perak, Dubravka Medak

Tajnik: Stjepan Kelčić

Lektor: fra Krunoslav Kocijan

Adresa uredništva: Kaptol 9, 10 000 Zagreb, Hrvatska, **Tel./fax:** 01/481-48-24, **E-mail:** frama.centar@ofm.hr

Broj žiro računa: 30105-678-106622

Broj deviznog žiro računa (kod Privredne banke Zagreb d.d.): 70310VAL-5782800-558443 (za Udrugu Franjevački pokret)

Pretplata: Godišnja pretplata za 4 broja za Hrvatsku iznosi 24 Kn, za BiH 6,00 DM (24 Kn), za inozemstvo 8,00 DM

Rukopisi i fotografije vraćaju se u dogовору s uredništvom.

Pri rema i tisak: Offset - Markulin/Lukavec

O prognanici mudrosti i pjetlu

Posvećeno izlasku nove enciklike "Vjera i razum"

Stari grčki filozof Heraklit jednom je rekao da svi budni imaju jedan jedini svijet, dok oni što spavaju imaju svoje posebne svjetove. Da bi bilo jasnije, krenimo od svakidašnjeg iskustva. Što se to događa svake noći kad svima nama ovlada Hipnos (grčki bog sna)? Ne radi li se tu o jednoj novoj zbilji, kojom ne možemo gospo-

dariti? Gdje nestaje objektivni svijet, te sve prirodne zakonitosti, a na pozornicu duše (ili čega već) iskrasa neologična, kaotična utvara, simulakrum? Ovo, svojevrsno "egoistično" stanje, upravo stoga što je pridržano samo pojedincu, nije tek stanje lišenosti nas samih, nego i cjelokupne zajedničke zbilje.

"VJERA I RAZUM (Fides es ratio) izgledaju poput dvaju krila kojima se ljudski duh uzdije k promatranju istine. Sam Bog je pak onaj koji je usadio u srca ljudi nastojanje da spoznaju istinu i da najposlije ipak spoznaju i njega, kako bi spoznavajući i ljubeći njega prislijeli isto tako k punoj istini o samima sebi."

Ipak, svaki dan ponovno ovaj metež nestaje prvim zrakama sunca, jutarnjim pjevom pijeta ili pak kakovom glasnom budilicom. Svakako naš mračni Heraklit (kako su ga zvali) nije mislio na uobičajeni ljudski bioritam lijevanja i ustajanja, ali mu je svakako izvrsno poslužio kao slika onoga istoga što se

događalo prije gotovo 2000 godina na Maslinskom brdu. Naime, često se Isusova agonija mislila tek kao izraz njegovog straha, neizvjesnosti, dok je previdan onaj glavni razlog agonije, a to je osamljenost.

Maslinska gora zapravo je slika agonije spavajućeg čovječanstva, a ne samo Isusove muke.

To da Isus budan moli dok njegovi učenici spavaju, znači ponajprije dubok rascjep među njima, gubitak veze s najmilijim ljudima, i to u sudbonosnim trenucima (a za kršćanina je to svaki povijesni trenutak). Drugim riječima, Maslinska gora zapravo je slika agonije spavajućeg čovječanstva, a ne samo Isusove muke.

Što to pak ljudi čini budnima ili pospanima? Radi se o nečemu, naime, što, koje li slučajnosti, opet nalazimo već u ranih grčkih filozofa (Heraklit, VI. st. pr. Kr.) i na početnim stranicama Ivana evanđelja, a to je - logos (λόγος).

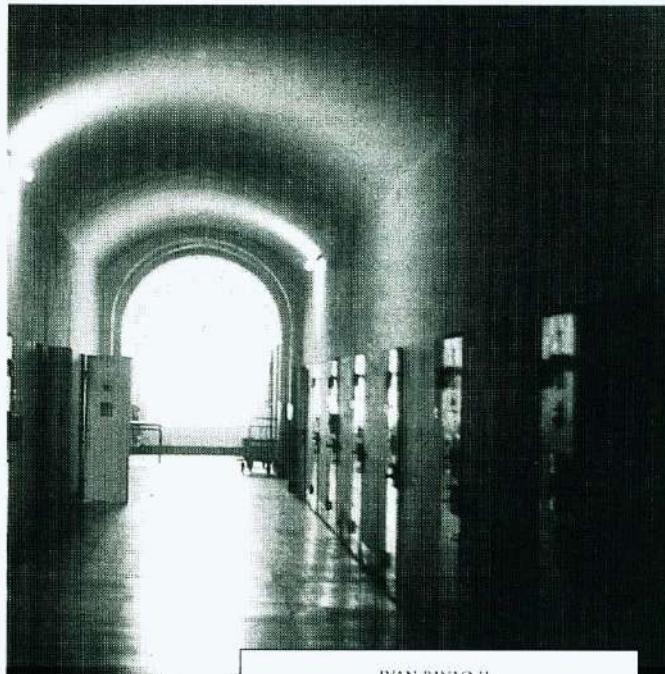
To da Isus budan moli dok

njegovi učenici spavaju znači ponajprije dubok rascjep među njima, gubitak veze s najmilijim ljudima.

Ova riječ ponajprije znači (s) misao, iskru čovjekova razuma. Već mnogo prije Heraklita u staroj Grčkoj poznat je mit o "lopopu" Prometeju koji, nakon što su najbolje odlike podijeljene životinjama (npr. brzina antilopi, hrabrost lavu itd.), krade vatru (razuma) te ju dodjeljuje čovjeku. Naravno, bio je kažnjen.

"FILOZOFIJA je, nadalje, kao zrcalo u kojem se odražava ljudska kultura. Filozofija koja se zbog izazova teologičkih zahtjeva razvija u skladu s vjerom, dionikom je onog 'evangeliziranja kulture', kojega je Pavao VI. ubrojio među naročite ciljeve evangelizacije."

Premda je čovjek ostao u prirodi najnezaštićeniji, ipak je jedini on sposoban neprestano razumom prodirati u zbilju svijeta, prirode, samoga sebe, te, ako ne u Boga samoga, ono barem pogledom u nj smjerati. Ovo neprestano pokušavanje smjeranja (umnog) pogleda u zbilju oko sebe te onkraj sebe, čini i sam zašetak filozofije. Tako biti filozof ne znači mudrost ($\sigma\omega\phi\iota\alpha$) posjedovati, nego upravo s njom prijateljevati ($\phi\iota\lambda\omega\zeta$ - prijatelj), k njemu težiti, dati se obuzeti, a zašto ne i dati zaljubiti se. Ono također znači obuzetost umu onim najsamorazumljivijim, svakidašnjim, te tako zbilja prestaje biti puka banalnost (kao što je to za naše spavače), a život na zemlji postaje za filozofa (dakle, za svakoga kome je stalo do mudrosti) pravi izazov.

IVAN PAVAO II.

FIDES ET RATIO
VJERA I RAZUM

KRŠĆANSKA SADAŠNOST

Premda je čovjek ostao u prirodi najnezaštićeniji, ipak je jedini on sposoban neprestano razumom prodirati u zbilju svijeta, prirode, samoga sebe, te, ako ne u Boga samoga, ono barem pogledom u nj smjerati.

Često se ipak u povijesti mislilo da su kršćani izuzeti od filozofiranja, mislilo se kako je

dostatan neki mali "osjećajći" da bi se smatrati "vjernicima", tj. ostali su spavati opijeni kojećim, a ono što im je odista bilo dano kao izazov i zadatak, ovaj svijet, život koji je sam Isus Krist neizmjerno počastio svojim učovječenjem, "ovanjštenjem" svoga božanstva, ne samo što im je "izmiglio", nego su ga znali i prezirati (naravno, čest iznimkama).

Zaboravljamo i previše ona Isusova upozorenja kako nas bludnice i varalice pretekoše u Kraljevstvu nebeskom; a pijetla ni za lijek.

Leonardo Kovačević

"Filozofsko misljenje često je jedino područje za sporazumijevanje i dijalogiziranje s onima koji ne dijele našu vjeru. Današnje filozofjsko gibanje zahtjeva da se filozofi i vjernici pažljivo i značajki zalazu te da uzmognu spoznati očekivanja, otkrića i problematiku našeg vremena."

SV. JERONIM

skica za portret

Piše: Ivan Alduk

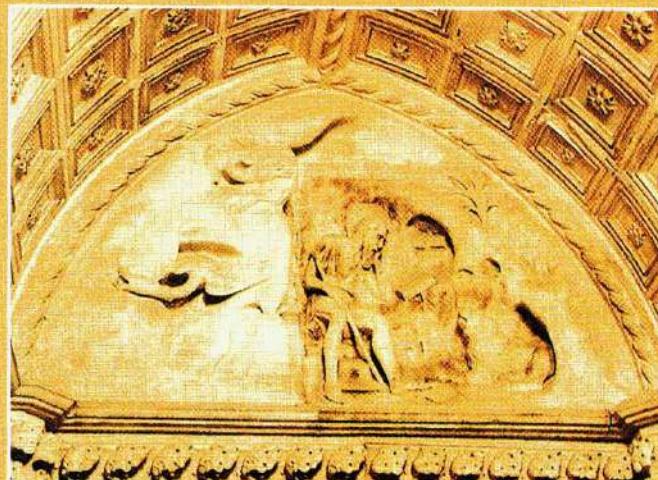
“Bože naš, milostiv budi državi rimskoj” - natpis nad vratima crkve na Manastirinama u Solini (Solin).

RIMSKIM imperijem krajem IV. i početkom V. stoljeća širo se strah od nečega nepoznatog, ali po pričama strašnoga i nezauzavljivog. Granične utvrde na Rajni i Dunavu nisu više mogle zadržati bujicu novih naroda - barbara - bujicu koja se neshvatljivo brzo širila carstvom. Ceste, koje su nekad bile ponos Rima, sada su mu donosile propast. Rim je bio truo, a i opasno podijeljen između umirućeg poganstva i nove vjere - kršćanstva. Vjere čije je jedino poslanje i smisao bio (i jest) da učini ljudi boljima, bližima

jednom Bogu, koji je na sebe preuzeo sve njihove grijeha, pošavši preko Kalvarije u svoju smrt, ali i novi (vječni život). Nije ni čudo što je ovakvo vrijeme dalo čovjeka kakav je bio Jeronim.

Pisati o ljudima je teško, a o Jeronimu pogotovo. Uistinu je teško jedan takav buran život, jedan tako vatren i uzvišen karakter, koliko životno djelo staviti na ovih par listova. Jednostavno ne znam odakle bih počeo jer postoje “stotine” priča, koje uvijek pokazuju samo jedno - čovjeka (a onda i sveca) koji je živio na razmedji dvaju svjetova - poganskog i kršćanskog, i tu sigurno koračao putem branitelja pravde i istine. Tada, kad su se mnogi gubili odlazeći u krajnosti jednog od svjetova, Jeronim je ostao čvrst.

Maske su zamijenjene, a srce je ostalo isto!
Rođen je 345. g. u Stridonu - malenom provincijskom gradiću negdje u ondašnjoj

Sv. Jeronim u pećini, djelo Andrije Alešija u krstionici Trogirske katedrale, XV st.

rimskoj Dalmaciji. U Rim je otisao vrlo mlad i tamo se krstio, dodavši svome imenu Euzebijie i ime Jeronim (grč. hieron onoma - sveto ime). Rim je tada pljenio svojom ljepotom, pa joj ni mladi Jeronim nije odolio. Vrlo dobro je znao tko su Horacije, Vergilije i Ciceron, ali Krist će već tada postati jedina svrha i smisao njegova života.

No, za razliku od većine, Jeronima je Rim razočarao. Nakon smrti njegovog velikog prijatelja pape Damaza u "Gradu" se počeo osjećati suvišno, tijesno i neudobno. 385.

godine naglo se spremio za put i otisao na istok - do Betlehema.

Tu, na mjestu rađanja kršćanstva, Jeronim je pokušavao preporoditi staro, umiruće carstvo. I to se carstvo uistinu mijenjalo. Od 313. kršćani se više ne moraju sakrivati, 380. je već njihova religija postala jedina u državi i time je zadan posljednji udarac

poganskom Rimu. Ali, sve te i brojne druge mijene bile su samo maska, blijeda sjena Kristova učenja. Stare carske simbole zamijenio je križ, ali ljudska su srca i dalje ostala ista - kruta i zatrovana taštinom. Jeronim je tako dobio najteže protivnike - takva ljudska srca. Ni pogani ni barbari nisu mu zadavali toliko muka kao "kršćani". Pogani su nestajali, a barbari su bili daleko od Betlehema, paleći njegov rodni kraj i rušeci sam Rim (410.). Plakao je Jeronim. Plakao je nad sudbinom svoga svijeta i nad sudbinama tisuća neznanih nam ljudi. A za sve to, za cijeli njegov život, trebalo je snage, mudrosti i znanja. Sve je imao. Snagu je crpio iz Krista, mudrost iz života, a znanje iz knjiga. Sve je izgleda imao osim strpljivosti i smirenosti. Na napade svojih neprijatelja znao bi strašno odgovarati.

Branio se doduše svojim radom, ali toj vatrenoj osobnosti to nije bilo dovoljno. Često je protivnike nazivao najgorim imenima - zmijama, magarcima, pa čak i "rokavcima".

“Oprosti mi, Gospodine, jer sam Dalmatinac!”

Jednom carskom namjesniku u Liguriji (na sjeverozapadu Italije) zamjerio je na nepravdi učinjenoj jednoj nedužnoj ženi. Jeronim ga opisuje: “Namjesnik nasladivši oči krvlju, kao zvijer koja, kad je krv jednom okusila...”

Trebalo je hrabrosti da se napiše tako nešto - a ovaj je čovjek imao i to. Ipak, kažu, bio je svjestan svojih grijeha i svoje nagle naravi. Naime, udarao se kamenom o prsa, vičući: “Parce mihi, Domine, quia Dalmata sum - Oprosti mi, Gospodine, jer sam Dalmatinac!”

Prevoditelj Biblije na latinski

No nikada, kakav god bio, nije zaboravio na Boga i čovjeka. Za slavu prvoga i potrebu drugoga u Jeronimovu betlehemskom samostanu nastala je “Vulgata” - prijevod Biblije na latinski u Crkvi zadržan sve do II. vatikanskog koncila, do pred 30-ak godina. Nastale su na tom mjestu brojne poslanice (pisma, odgovori, savjeti), koje je slao prijateljima i neprijateljima diljem carstva.

Živio je tako Jeronim (po priči sa svojim lavom, kojemu je iz šape izvukao bolan trn) u skromnom samostanu, svjedočeći o jednom svijetu koji je nestajao i stvarajući jedan novi, dio kojega bismo i mi danas trebali baštiniti. Pred kraj života - star, gotovo gluhi i slijep - čekao je izbaviteljicu koja će ga odvesti s ovoga svijeta onamo gdje će postati jedno s jednim (i jednim) Bogom, kojemu je cijeli život služio na samo njemu do kraja razumljiv način.

Umro je 30. rujna 419. u Betlehemu, a na zapad je tada, kažu, pala mrkla noć. Ipak, mrtav, Jeronim se vratio u Rim u XIII. stoljeću. I danas stoji njegov grob u crkvi Santa Maria Maggiore. Ako se nadete u Rimu, podite onamo i zamislite se nad životom toga čovjeka. Pomolite se da u ovakovom svijetu, ne mnogo drugačijem od Jeronimovog, ostanete na svom putu služeći Bogu i pomažući čovjeku. Baš kao i on.

ULOMAK IZ JERONIMOVE I. EPISTULE “O SEDAM PUTA UDARANOJ”

“Sad pak kad mi iz očiju nestaje zemlje, te ne vidim nego nebo odasnuđ i morsku pučinu sa svih strana, pošto je nastala tama, more se počinje talasati i kroz gustu pomrčinu crnih kišnih oblaka bjelasaju se pjenasti valovi. Svjetuješ me da o katarku razaprem teška jedra, škote da razmotam, kormilom da vladam. Kad mi tako govorиш, cvo me da poslušam i, jer ljubav sve može, usprati li me Duh Sveti u plovljjenju, tvrdo se nadam da će imati utjecbu, ma na koji način stvar ispala.”

USKRS S BESKUĆNICIMA

Na Uskrs Frama i vjernici sa Svetog Duha odlučili su donijeti toplinu i radost Uskrsa bekućnicima koji se nalaze u "Kapi dobrote" (Karitasovo utočište za ljude bez doma). Mnogi vjernici iz župe akciji su doprinijeli darovavši hranu za beskućnike. Kad smo stigli u "Kapu dobrote", dočekalo nas je mnogo mlađih i starih lica, ponajviše muškaraca, koje je veoma obradovao naš dolazak. Bili su dirnuti što smo ih se sjetili na Uskrs da podijelimo s njima radost uskrsnuća i našega spasenja. Dijelili smo im sendviće, kojih je bilo zaista mnogo, ali ne i dovoljno da bismo nahranili sve gladne i nesretne ljude. Nakon toga podijelili smo i kolače. Svi su bili sretni jer su mogli uzeti koliko god su htjeli. Kad sam vidjela koliko ih je usrećio komad kolača ili mesa, ostala sam duboko dirnuta jer sam vidjela kako mi više ne cijenimo ono što imamo, a u odnosu na te ljude imamo bogatstvo. Ne brinemo se hoćemo li sutra što okusiti, a nekima je to glavna briga.

Tako je malo potrebno...

Toliko smo puta svi jeli kolače, a nismo ni pomislili da se neki njima toliko vesele kao da jedu najbolje specijalitete. Kako je čovjeku malo potrebno da bi bio sretan! S tim malim darom hrane uvelike smo ih usrećili. Nekima je to bio i jedini obrok u danu, jer oni koji ne plaćaju smještaj nemaju ni doručak i prepušteni su sami sebi. Prenoćište se plaća 30 kuna, a nekima prebivanje plaća socijalno. Iako nemaju mnogo, ne predaju se i ne očajavaju. Prihvatali su svoj kriz i, nakon padova, poput Isusa se ponovno dižu i bore za svoj život.

Klupa kao krevet

Mnogi od njih rade na kolodvorima, prenoseći prtljagu. Rade i na tržnicama kao radnici i čistači. Na žalost, neki nemaju izlaza i moraju prošiti. Ako ne zarade dovoljno za noćenje, noć moraju provesti na klipi, u parku ili negdje drugdje. To su osobe pune ljubavi, oni ne mrze ni ne proklinju druge, jednaki su nama, ali imaju mnogo manje.

Jedan od njih je bio vojnik i u ratu je bio ranjen. Nakon rata izgubio je kuću, a kad je ponovno dobio novu, izgubio je i nju. Rastavljen je i ima kćer, koja živi sa svojom majkom i odrasta bez oca, jer je on ne smije vidjeti.

Sobe u počivalištu su male, s mnogo kreveta, tako da su životni uvjeti u njima vrlo teški. Kako bismo razveselili njihova tužna lica zapjevali smo im nekoliko pjesama. Imam osjećaj da su svi oni barem na tren zaboravili na tugu i životne brige i sjedinili se s nama u Kristu. Isus nas je obradovao svojim uskrsnućem i našim spasenjem, a mi smo njih obradovali hranom i pjesmom. "Mnogi prvi bit će posljednji, a posljednji prvi."

Maja Lovrić

ŠIROKI BRIJEG

Uskrsna tombola - POMOZIMO SIROMAŠNIMA

Franjevačka mladež Širokoga Brijega ove je godine za Uskrs željela učiniti dobro djelo kako bi pomogla onim najsrodašnjima u našoj župi. Uz pomoć duhovnog asistenta fra Vinka Kurevije organizirali smo uskrsnu dobrotvornu igru - tombolu, pod geslom "Pomozimo siromašnima".

U toj igri sudjelovali su kao donatori mnogi članovi naše župe koji imaju svoje trgovine tako što su dali prigodan dar za tombolu. Tombola je održana na Uskrs poslije pučke mise ispred Franjevačkog samostana. Cijena jedne tombole bila je najmanje 10 kuna. Vjernici su, kao što to obično biva u ovakvim prigodama, pokazali veliko zanimanje. Sve su tombole prodane, a prikupljeni novac, zajedno s novcem koji su framaši prikupili osobnim odricanjem tijekom Korizme, predan je u ruke najugroženijim članovima župne zajednice. Ovo je jedna od najuspješnijih karitativnih akcija naše Frame, a nadamo se da će ih biti mnogo više.

Marijana Soldo

DUHOVNE VJEŽBE U SLANOM

Nakon Uskrsa i svih aktivnosti Frame Široki Brijeg, 30-ak framaša s obećanjima otišlo je u Franjevački samostan Slano na duhovne vježbe da dobiju nove poticaje i snage. Duhovne vježbe su trajale od 5. do 8. travnja. To je bila nagrada za sav trud koji su uložili u prethodnim mjesecima. Vodio ih je mladomisnik fra Dinko Grbavac, zajedno s fra Vinkom Kurevijom, duhovnim asistentom FRAME. Kroz ova tri dana razmišljali smo o obećanjima koja smo dali Bogu i o tome koliko su ona donijela radosti i ispunjenja u našemu životu. Svatko je, što je vrlo važno, imao vremena za sebe, da u "puštinji" svoga srca pronade Božju blizinu, da čuje Božju riječ i Božji glas koji poziva na ljubav i mir. Kroz druženje, molitvu, sv. misu, razgovore, duhovnu pjesmu i igre osjećao se duh zajedništva. Posebnu smo radost doživjeli kad je jedna framašica produljila svoja obećanja i tako sve nas potakla da se prisjetimo dana kad smo i mi dali obećanja. Moto ove duhovne obnove bio je "ŽELIM MIRISATI..." To zapravo znači: želim svjedočiti, želim ispuniti obećanje Bogu, želim dati drugima ono što mi je Bog dao, slaviti Boga svojim životom i djelima, te pokazati da je Isus Krist najbolji čovjekov prijatelj.

Ovaj moto bio je poticaj da razmišljamo o Bogu Ocu, a budući da je ova godina posvećena nebeskom Ocu, pokušali smo si kroz molitvu i razmišljanja, kroz sv. misu i isповijed predočiti sliku Boga živoga, doći u njegovu blizinu i družiti se s njim. Sv. Franjo je bio živi svjedok Isusa Krista. Stoga smo i mi krenuli kućama zajedno s njim, u nadi da ćemo svijet učiniti ljepešim i boljim. Bilo je to zasigurno jedno veliko iskustvo koje ćemo dugo pamtitи.

Ilijana Mandić

SEMINAR ZA ANIMATORE FRAME U ZAOSTROGU

U organizaciji provincije Presvetog Otkupitelja, Provincijskog vijeća Frame i Franjevačkog samostana u Zaostrogu, u istom je samostanu, od 6. do 8. travnja, održan drugi seminar za animatore Franjevačke mladeži. Na seminaru nas je bilo 32 i dvojica svećenika, iz Sinja, Dubravica, Runovića, Zmijavaca, Metkovića,

Gračaca i Donjeg Lapca. Seminar je održan pod gesmom "Mladi za mlade", a središnja tema bila je "Otac vas ljubi" (usp. Iv 16, 27). Cilj je ovakvih seminara uputiti mlade kako će što bolje animirati mlade u mjesnim bratstvima. Seminar je započeo molitvom Sv. oca Ivana Pavla II. za Godinu Boga Oca. Nakon toga nekoliko poticajnih riječi uputio nam je predsjednik FRAME naše Provincije, Ivan Menalo, iz Metkovića. On je na taj način otvorio susret. Zatim su nam ukratko Mihael i Martina pojasnili tko je uopće animator i koja je njegova uloga u skupini. U međusobnom upoznavanju prošao je prvi dan.

Drugi radni dan započeli smo molitvom.

Uslijedilo je predavanje fra Jakova Udovičića, Provincijskog duhovnog voditelja FRAME.

Nakon njegovog predavanja započeo je rad po

skupinama. Ugodno nas je svojim dolaskom iznenadio i počastio naš Provincijal dr. fra Jure Brkan. On je zahvalio organizatorima seminara, a nas mlade podržao da budemo kršćani po uzoru na sv. Franju.

Naš treći naš radni dan započeo je molitvom, kritičkim osvrtom na sam seminar, pokorničkim bogoslužjem i sakramentom pomirenja. Vrhunac je bila propovijed fra Nedjeljka Knezovića, duhovnog voditelja Frame iz Donjeg Lapca i Gračaca. Nakon sv. mise, fra Jakov je zahvalio svima koji su pomogli da se održi ovaj seminar. Posebno je zahvalio nama koji smo sudjelovali u radu seminara i zaželio nam da sve ovo što smo čuli, naučili i doživjeli ponesemo i prenesemo u naša mjesna bratstva.

Kristina i Milena

NA "SVJETSKI DAN VODA" FRAMAŠI NA IZVORIMA

Svetski dan voda, 22. ožujka, obilježila je ove godine i Franjevačka mladež iz Imotskoga.

Naši predstavnici, na čelu sa animatorom ekološke skupine Lovrom Šimunovićem, a predvođeni "vodičem" Nenom Martinović, posjetili su izvore naše kraške ljepotice, rijeke Vrljike. Ona je žila kucavica našega Grada na gori i tolikih okolnih sela, a sada gotovo cijele Imotske krajine. Tako smo bili na Dva oka, u Dubokoj dragi, Opačcu i Utopištu. Na Opačcu smo izmolili "Pjesmu stvorova" sv. Franje. Taj svoj jedinstveni i veličanstveni hvalospjev stvorenja sv. Franjo je ispevao zimi 1224./'25. U njemu zahvaljuje Gospodinu za sva stvorenja, koja naziva braćom i sestrama. "Pjesan stvorenja" - kako je zapisao franjevac konventualac

p. Stjepan Ignudi - "svečeva je oporuka. To je pohvala životu na pragu smrti; zagrljav dragih u času rastanka; pjesma u gorčini boli; ljubav koja nadvladava smrt; početak naše umjetnosti; tajna našeg poziva prvih kršćana; tajna naše besmrtnosti." O sestri vodi Franjo pjeva ovako:

"Hvaljen budi, Gospodine moj,
po sestri nam vodi:
ona je korisna, ponizna, draga i čista."

Nama, framašicama i framašima, u svemu je uzor sv. Franjo, pa i u odnosu prema prirodi. On je na tako jednostavan način, ponizno i s toliko ljubavi zahvaljivao Bogu za sva stvorenja u prirodi da su ga ekolozi izabrali za svog zaštitnika. I mi smo poput sv. Franje pozvani s prirodom biti na "ti", jer bez nje nema života. Mi koji ljubimo

svevišnjega, svemogućega i dobrega Gospodina, kako bi rekao naš Svetac, moramo ljubiti i sve ono što je On stvorio i s ljubavlju nama darovao.

Nediljka Martinović

Obećanja u Frami Belišće

Da bi što bolje pripravili slavlje za drugu obnovu obećanja (nekima je to bilo prvo davanje obećanja), framaši su pošli na dvodnevne duhovne vježbe, koje je vodila s. Petra Toman iz Družbe sestara Sv. Križa. Teme Godine Boga Oca i otvaranja mlađih vlastitom duhovnom i ljudskom rastu te zauzetosti u životu župne zajednice imale su dominantnu ulogu. Sam čin obnove obećanja slavljen je u nedjelju, 28. veljače 1999. pod večernjom sv. misom. Sam tijek davanja obećanja bio je malo izmijenjen jer je bio prilagođen novom obredu. Osobito je lijepo i svečano bilo potpisivanje dokumenta o davanju i obnovi obećanja. Tri framašice su dale svoja prva obećanja, a trinaest ih je obnovilo. Dečki, koji su bili odsutni, svoja su obećanja slavili 16. travnja. Troje ih je dalo obećanja prvi put, a troje obnovilo. Izabrano je i novo Vijeće mjesnoga bratstva s Ivanom Šarčević na čelu. Ostali članovi su Klaudija Najcer, Jelena Tonković, Kristina Huzanić, Ivan Antolović i Silvija Tonković.

Svake zadnje subote u mjesecu framaši i članovi FSR-a zajedno slave sv. misu s večernjom, a zatim imaju zajedničko druženje. Počele su pripreme za II. framafest, a u tijeku su i karitativne akcije i uključivanje u sinodska događanja. Mlada Frama, koja ima dvadesetak članova, redovito se sastaje i priprema za zajednički rad sa starijima.

U Provinciji franjevaca trećoredaca postoje još tri bratstva: u Splitu, Zadru i u Zagrebu na Ksaveru. Ove godine slijedi Provincijski susret i izbori za novo Provincijsko vijeće, a framaši ove Provincije se zajedno s predstavnicima ostalih trećoredskih župa spremaju za svoj prvi franjevački hod i odlazak u Porcijunkulu i Asiz.

Kristina Huzanić, Belišće

OSNIVANJE FRAME U KUNI NA PELJEŠCU!

Prošlo je gotovo dvije godine od kada je fra Tomislav Batinić napustio župu sv. Jakova na Čiovu, da bi mogao u novoj župi u Kuni početi ispočetka, okupiti mlade koji će u franjevačkom duhu naviještati Evanelje. Od vremena njegova dolaska pa sve do 10. travnja ove godine nije nam se pružila prilika posjetiti ga, pa smo bili veoma uzbudeni kad smo te subote krenuli na Pelješac odazvati se njegovu pozivu da dodemo i uzveličamo obred ulaska mladih iz Kune u Framu. Moram napomenuti da je prvi put na susretu bio i naš sadašnji duhovni asistent, fra Augustin Vlašić, koji je i sam pomogao da dode do ovoga susreta. Drugoga dana, u nedjelju, pridružili su nam se mladi iz Dubrovnika, fra Damir Cvitić i mladi iz Splita, pa možete zamisliti kako je divno bilo vidjeti toliko mladosti u kući Božjoj, gdje ga slave pjesmom i molitvom. Ponosni smo na mlade iz Kune, koji su odlučili slijediti Krista i toga dana mu dali svečana obećanja. Tijekom obreda mješale su se suze, molitve, pjesma i smijeh, koji su u našem srcu ostavili duboki znak, znak Krista. Nakon toga slijedili su izbori mlade Frame, čestitke i svečani ručak, igra, te na kraju pozdrav i rastanak. Teška smo se srca oprostili od svoje braće i sestara, dragoga nam fra Tomislava, fra Aleksandra i redovnica.

Martina Kelly

NOVO PROVINCIALSKO VIJEĆE

Dana 30. svibnja 1999. u prostorijama Frame na Svatom Duhu u Zagrebu izabrano je novo Provincijsko vijeće. Na izborima su bili delegati pojedinih mjesnih bratstava iz Zagreba, Splita i Novog Marofa. Budući da članovi Frame iz Siska nisu produžili svoja obećanja, više nisu imali pravo doći na ove izbore. Osim delegata iz pojedinih mjesnih bratstava bili su nazočni fra Josip Blažević, duhovni asistent zagrebačke Frame te fra Miljenko Hontić, Provincijski duhovni asistent. Za predsjednika Vijeća izabran je Mate Antunović, za potpredsjednika Mario Merkaš, za tajnika Karolina Željko, a za blagajnika Vijeća Irena Đerđa.

NAF

NOVI ČLANOVI U IMOTSKOJ FRAMI

Na svetkovinu Blagovijesti ove godine, u crkvi sv. Franje u Imotskom, primljena su u Franjevačku mladež (Framu) 33 nova člana. Tu su uglavnom učenici prvih razreda srednjih škola. Obred primanja je predvodio fra Jakov Udovčić, vjeroučitelj i naš duhovni voditelj. On ih je primio u ime Crkve, a naš predsjednik Miro Lončar u ime naše Frame.

Mladi su se od rujna prošle godine pripremali za ovaj čin. Na vjeroučnim susretima upoznavali su se sa životom i djelom sv. Franje. Posebno su na temelju Statuta upoznavali narav i poslanje Frame u

današnjem svijetu i ono što se od njih kao mladih vjernika traži danas. Oni će i poslije ovog službenoga primanja nastaviti s pripravom za svoja prva obećanja, po kojima će postati punopravni članovi Frame sa svim pravima i dužnostima.

Našoj mladoj braći i sestrama od srca čestitamo i želimo im obilje radosnog zajedništva u Gospodinu i našem franjevačkom bratstvu i sestrinstvu. Neka ih svojim moćnim zagоворom prati naš uzor i zaštitnik sv. Franjo iz Asiza.

NAF

PRVA OBEĆANJA U NOVOM MAROFU

23. svibnja, na blagdan Duhova, u župnoj crkvi sv. Antuna Padovanskoga petnaest mlađih dalo je svoja prva obećanja. Sam čin davanja obećanja proslavljen je na večernjoj sv. misi, koju je predvodio fra Miljenko Hontić, Provincijski asistent FRAME, uz koncelebraciju fra Zdravka Tube, mjesnog duhovnog asistenta. Ovo slavlje također su uzveličali i svi članovi FSR-a Novi Marof, kao i članovi Frame Varaždin i Mađarevo, te mnoštvo domaćih župljana. Ovim je činom službeno zaživjela zajednica Frame u Novom Marofu jer do sada nije imala nijednog člana s obećanjima. Mladi su se u ovoj zajednici počeli okupljati prije tri godine pod vodstvom fra Stjepana Moškatela, a svoju želju za osnivanjem Frame izrazili su prije nešto više od godinu dana, kad su ušli u novicijat. Kroz vrijeme novicijata

proučavali su Statut i program Frame, pripremajući se tako za ono što ih očekuje kroz narednih godinu dana.

Tjedan prije samog slavlja obećanja bio je posebno zanimljiv, počevši od organizacijskih priprema, pa preko duhovne obnove, koju su framaši imali posljednjih dana. U petak, 21. svibnja, u prostorija samostana imali su posebno razmatranje o samom obredu davanja obećanja, pri čemu su se upoznali i s tijekom dogadaja za vrijeme obreda. U

subotu, 22. svibnja, sastali su se na bdjenju pred Presvetim. Nakon skrušene molitve i ispita savjesti, mlađi su se isповijedili i čista srca pristupili Božjem oltaru na sv. misi. Napokon je osvanula sunčana duhovska nedjelja, a radost u srcima mlađih bila je još blistavija. Mlađi su sami animirali misu. U svečanom okružju svaki je obećanik, klečeći s rukom položenom na franjevački križ, izgovorio svoje obećanje, na koje je Božji blagoslov zazvao fra Miljenko Hontić.

Iste večeri u novicijatu FRAME primljeno je trinaest novih članova, tako da sada Frama Novi Marof djeluje kao brastvo s dvadeset i osam članova. Slavlje je potrajalo i nakon sv. mise u radosnom druženju svih koji su sudjelovali na sv. misi, uz okrepnu i pjevanje duhovnih pjesama. Ovo novo bratstvo i inače je vrlo aktivno u pastoralnom radu i

pomaganju župi, te uspješno napreduju u svojim ostvarenjima kao mlađi duhovni bend, svirajući u crkvi i na raznim koncertima, a već i sami skladaju nove kompozicije. U svemu tome ih potiče i pomaže novomarofski gvardijan i župnik fra Đuro Hontić. Njemu, a također i fra Anti i fra Zdravku ovom prilikom zahvaljujemo na svemu, a svima vama se preporučujemo u molitve.

TOMISLAV UROIĆ

ŠIROKI BRIJEG Eko priredba

23. i 25. travnja 1999. mali framaši "Glasnici" iz Širokog Brijega izveli su eko priredbu u svome gradu prigodom Dana planeta Zemlje. U pripremi su im pomogli njihovi animatori iz velike Frame. Jedanaestero glasnika, obučenih u prekrasne kostime, načinili su od pozornice malu šumu i svojim glasovima i porukama ukazali na problem zagadivanja okoliša, poručujući prisutnima kako je lijep svijet kojega je Bog stvorio. Pratio ih je pjesmom mali zbor, u kojem su sudjelovali preostali glasnici iz dramske i glazbene sekcije.

Nadahnuti sv. Franjom i njegovom ljubavlju prema prirodi, mali su framaši na svoj način učinili zacijelo jedan korak u podizanju ekološke svijesti naših župljana. To potvrđuje i lijep prijem predstave, jer su je prisutni popratili snažnim pljeskom i molbom da se uskoro ponovi. Sve nas to, dakako, ohrabruje u našem daljnjem radu.

REZULTATI NAGRADNE IGRE

U prošlom smo vas broju pozvali da se uključite u nagradnu igru u sklopu koje smo tražili da nam odgovorite na nagradno pitanje ili nam pošaljete neku dobru i zanimljivu fotografiju. Drago nam je da ste se odazvali u tako velikom broju i nadamo se da ćemo već u rujnu pokrenuti još jednu, možda i malo veću nagradnu igru.

• Nagradno pitanje je bilo: "Kada se slavi blagdan sv. Franje?", a odgovor je, naravno 4. listopada. Uglavnom su svi odgovori bili ispravni, ali nagrade, na žalost, ne možemo svima podijeliti.

Za najbolju fotografiju izabrali smo fotografiju koju nam je poslao **ZVONKO PINTER** iz Našica. On je osvojio jednogodišnju pretplatu na "Tau" i na tjedni prilog lista: glasilo za mlade "Susret".

- Besplatno sudjelovanje u VII. hodu Franjevačke mlađeži osvojila je **KRISTINA BEŠLIĆ** iz Požege.

- Veliku pjesmaricu s notama dobila je **ANĐELA BARIŠIĆ** iz Čitluka.

- Malu pjesmaricu dobila je **KRISTINA DORIĆ** iz Virovitice.

- Jednogodišnju pretplatu na TAU dobila je **DAMINA HOVANJEC** iz Našica.

Čestitamo nagrađenima i radujemo se novoj nagradnoj igri, već u idućem broju.

Sretno!

Najava hodočašća u Italiju, Asiz '99.

Ove godine FRAMA iz Hrvatske prvi put će sudjelovati s mladima iz tri franjevačke Provincije. Franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda ovo će biti sedmo hodočašće, a ove će nam se godine priključiti i mlađi iz još dvije Provincije. Svaka će Provinacija pješačiti po drugom dijelu Hrvatske, a svi ćemo se zajedno susresti u Italiji, na La Verni, kako bismo onda zajedno, svečano ušli u Asiz. U ovoj Godini Boga Oca pripravu u sklopu naših susreta nazvali smo "Ususret Ocu", pa vas pozivamo da se i sami što bolje pripremite, ne samo fizički, nego i duhovno, da sve ono što je ispred nas bude u snazi i slavi Presvetoga Trojstva.

Program franjevačkog marša 1999. FRAME Provincije franjevaca trećoredaca

28. srpnja: okupljanje u franjevačkom samostanu Pehlin na Rijeci

29. srpnja: Molitva na Trsatu i polazak na Krk pješačenje do samostana sv. Marije Magdalene na Portu (noćenje)

30. srpnja: pješačenje do samostana sv. Marije na Glavotoku (noćenje)

31. srpnja: pješačenje do samostana sv. Franje u

gradu Krku (noćenje)

1. kolovoza: sv. misa i polazak prema Asizu

2. kolovoza: La Verna - Asiz (zajedno s ostalim FRAMAMA)

3. kolovoza: poslije sv. mise i zajedničkog programa odlazak u Rim i posjet četirima rimskim bazilikama, navečer polazak za Rijeku

4. kolovoza: dolazak u Rijeku i povratak kućama.

PROVINCIJA PRESVETOG OTKUPITELJA

27. srpnja: okupljanje u Imotskom i odlazak u Proložac

28. srpnja: Lovreč

29. srpnja: Lovreč

30. srpnja: Ugljan

31. srpnja: Otok

1. kolovoza: Sinj, odlazak u Asiz

3. kolovoza: povratak iz Asiza.

PROVINCIJA SV. ĆIRILA I METODA

26. srpnja: okupljanje u Cerniku

27. srpnja: Zapolje

28. srpnja: Davor

29. srpnja: Nova Kapela

30. srpnja: Kobaš

31. srpnja: Kobaš - Slavonski Brod

1. kolovoza: Slavonski Brod - Asiz

2. kolovoza: La Verna - Asiz

3. kolovoza: Asiz - Zagreb

4. kolovoza: dolazak u Zagreb.

Nagrađena fotografija
Zvonka Pintera

FRANJEVAČKA MLADEŽ BUKOVICA

Nijedan čovjek do kraja nije svjestan veličine koraka koji čini pri odabiru svoga poziva. To se posebno očituje u odazivu na Isusov poziv "Slijedi me". Tako sve one koji se odazovu Isusovu pozivu ne čeka samo sjaj, već kušnje, usponi i padovi. Mnogi se ogluše i na taj poziv, ali ima i onih koji se odazovu. Jedan od njih jest Franjo iz Asiza, koji je, kao i njegovi sljedbenici, potvrđno odgovorio na Isusov zov.

Uz one koji cijeli svoj život na poseban način posvećuju Bogu, ima i onih koji žive u svijetu, želeći iz bližega slijediti svoga Spasitelja. I na takve je mislio sv. Franjo kad je ustanovio Treći - Franjevački svjetovni red. Sastavni dio Trećeg reda je i ogrank pod imenom FRAMA. To je pokret mladih koji žele na osobit način biti učenici svoga uzora sv. Franje, a preko njega Isusa Krista. Taj pokret zaživio je i kod nas, u župi Bukovica, koju sačinjavaju četiri sela: Bukovica, Mrkodol, Brišnik, Cebara. Svojim dolaskom u tu župu krajem 1996. **fra Mladen Sesar** je pozvao mlade i iznio svoju želju da i u ovoj župi zaživi FRAMA. Ta ideja je zdušno prihvaćena od mladih. Tako su započeli prvi koraci našeg bratstva. Nije trebalo mnogo vremena da se

započne s aktivnim sudjelovanjem na raznim područjima života u župi. Sviranjem i pjevanjem pod svetom misom, čitanjem svetopisamskih misnih čitanja i drugim oblicima djelovanja doprinijeli su liturgijskom bogatstvu u župi. Na redovitim susretima bratstva se moli, pjeva, razgovara i veseli. Kako je odmicalo vrijeme, bilo je nužno napraviti potvrdu rada i zalaganja pristupom u Franjevačku mladež po Statutu. To se i dogodilo na

blagdan sv. Franje, zaštitnika župe Bukovica - 4. listopada 1997. Taj svečani čin uzveličali su framaši iz Tomislavgrada, zajedno sa svojim gvardijanom **fra Mirkom Bagarićem** i duhovnim asistentom **fra Antonom Ivankovićem**.

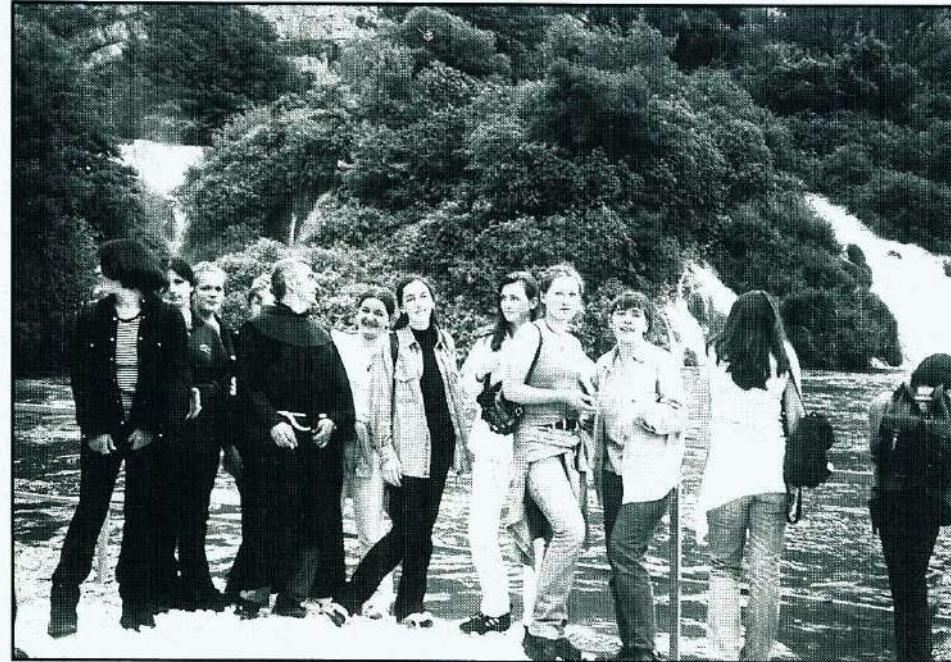
Tako je započela povijest još jedne Frame na području općine Tomislavgrad. Fra Mladen Sesar, naš duhovni asistent, otvarao nam je uvijek nove mogućnosti rada na Kristovoj njivi. Uz njega, osobitu ulogu odigrao je i **Stipe - Ćipa Čurčić** svojim glazbenim znanjem. Svoj talent nije zakopao, već ga je prenosio i na druge koji su imali volje za to. Svi smo stvoreni za nešto i nastojimo svoje talente iskoristiti kako najbolje znamo i umijemo.

Sudbina brastva, pa tako i našeg, su odlasci i dolasci novih članova. Taj prirodni slijed nije mimošao ni naše bratstvo. Zbog odlaska velikog broja članova - veliki dio maturanata je otisao na studije, a drugi su se zaposlili - Frama se preplovila. Pa ipak, nismo se bojali za budućnost, jer pridošli su i novi članovi. Tako smo u studenom 1998. godine imali prva obećanja i primanje novih članova u bratstvo. U svom radu jedni druge potičemo i pomažemo. Nove članove smo s veseljem

primili i upućivali u duh zajedništva. Zajedništvo se očituje kroz pjesmu, molitvu, posjete starim i nemoćnim, sudjelovanje na radio emisijama, susretima s drugim brastvima, sudjelovanjem na raznim seminarima, organiziranjem rođendanskih slavlja itd. Sve nas te aktivnosti jačaju da još radosnije radimo i živimo u duhu sv. Franje Asiškoga, te tako širimo ozračje ljubavi i mira. Želimo sudjelovati u duhovnom rastu svoje župe i izgradnji ljestvog svijeta, svijeta kakav želi naš i Franjin uzor i ideal Isus Krist.

FRAMA U BUDUĆNOST

Na zalazu još jedno, stoljeća i ujedno tisućljeća pitamo se ima li Evandelje svoju šansu i u budućim stoljećima i tisućljećima. To otvoreno pitanje, na svu sreću, ima pozitivan odgovor. I sutra će biti ljudi svih uzrasta, pa i mlađih, koji će željeti živjeti po

Evangelju. To je bit, garancija opstanka. Diljem Europe i svijeta, uz razne kršćanske zajednice i pokrete pod drugim imenima, važnu će ulogu odigrati i FRAMA. Sv. Franjo i njegovi sljedbenici imat će prostora i u narednom razdoblju ljudske povijesti. Kao što je u ovom vremenu potrebno imati mnoge Franje, tako će i godine koje slijede još više trebati ljudi duha, ljudi Evangelja.

Franjin dragi znak Tau (križ u obliku slova T) i dalje će nositi mlađi na svom vratu poručujući svima da je Isusov križ smisao našega života. Poruka Evangeline je uvijek ista: po križu ljubiti Boga i čovjeka. Evangeline je nezamislivo bez križa. I ako odbacimo križ, odbacili smo i ljubav prema Bogu i čovjeku. Sv. Franjo je to shvatio i želi da i mi, njegovi sljedbenici, to shvatimo i tako zakoračimo preko praga u novo tisućljeće. Evangeline i u budućem dobu neće biti samo hrpa papira, već živa riječ. Tomu su dokaz bratstva u župi Bukovica, u cijeloj Hercegovini, Hrvatskoj i diljem Europe. Naša zadaća je svojim primjerom ugrađivati Kristovu riječ u srca mlađih i svih naraštaja. Udarati nove temelje društva budćega vijeka. Naša zadaća je velika i odgovorna: da Riječ i dalje živi životvorno. Takvu zadaću želi i hoće, uz Božju i pomoć našeg serafskoga oca sv. Franje, preuzeti na svoja leđa i Franjevačka mladež župe Bukovica.

Priredile: Ivana Zrinušić, Andra Tomic, Danijela Letica

ULJE NA VATRU, ŠEĆER NA KRAJU

Frama Metković

• Sve je počelo vrlo tajanstveno. Jedne lijepе zimske večeri, točnije 6. prosinca 1996., naš kapelan fra Luka Banić pozvao je dvanaestero mladih na sastanak u vjeronaučnu dvoranu. Kad je počeo objašnjavati i spomenuo riječ FRAMA, tek tada nam ništa nije bilo jasno. Nismo se ni snašli, a postali smo framaši, i to inicijalnog, magičnog broja dvanaest.

Danas nas je 49, od čega 22 s obećanjima. Sastanci u već poznatoj vjeronaučnoj dvorani postali su sastavni i vrlo važan dio naših života. Četvrtkom poslije mise sastaju se mlađi, a petkom stariji članovi. Često održimo i zajedničke sastanke obiju skupina ili osmislimo uru klanjanja. Posebno smo ponosni na naš način rada. Naime, gotovo sve susrete planiramo i pripremamo mi, framaši. Sve započinje večernjom molitvom, nastavlja se meditacijom u tišini, a zatim na red dolaze konkretnе teme o svetom Franji, vjeri, ali i o svemu što nas zanima. Razgovori se obično vode po skupinama, a gotovo su uvijek otvoreni, veseli i bučni. Tu je i naš duhovni asistent fra Luka (od milja zvan Lukica), koji samo "dolijeva ulje na vatru".

"Do toga dana o FRAMI nisam znala gotovo ništa. Mislila sam, kao i svri, da je to neka grupa iz koje će svi u svećenike i časne. Jednog me dana naš duhovni asistent fra Luka pozvao da dođem i vidim kako je tamo, bez ikakvih obveza. Ondje me dočekalo zajedništvo i mir, koji se, korak po korak, prenosi na mene. Ona mi je pružila ono što današnji svijet uzima zdravo za gotovo, a to je ljubav, povjerenje, prijateljstvo. Želim svima da to dožive i osjete."

JOSIPA (16)

Kao šećer na kraju zapjevamo naše najdraže

pjesme, ali naučimo i pokolu novu.

"Frami sam pristupila prije tri godine s još jedanaest framaša. Početak, kao i svaki drugi, bio je pomalo težak, ali uzbudljiv i obećavajući. To me potaklo da dolazim i sudjelujem u radu. FRAMA mi je pokazala što je zajedništvo, obnovila je cijelo moje biće, a mir još uvijek nosim u sebi. FRAMA mi daje duhovnu snagu i dar da u ljudima pronađem ono malo dobrote, potrebne za ljepši i bolji svijet."

MARTINA (16)

No, tu nije naš kraj. U Frami Metković postoje i nekoliko odvojenih sekcija sa svojim vlastitim sastancima, dogovorima i probama.

"FRAMA = OBTELJ. Obitelj zajedništva. Ljubavi. Obitelj koja daje osjećaj prisnosti. Ponekad se u toj obitelji javljaju i nesuglasice, ali one brzo prođu. Ostalo ostaje."

KATICA (16)

Liturgijska i glazbena usko surađuju i omilozvučuju nedjeljnu misu za mlade, koja je sve posjećenija. Od većih akcija karitativne sekcije važno je spomenuti božićnu prodaju kolača, o kojoj je bilo više riječi u prošlom broju "Tau-a". Na programu naše dramske sekcije upravo je vrlo zanimljiva predstava "Brat Sunce", u kojoj su se framaši pokazali

kao majstori improvizacije. Nogometna sekcija marljivo trenira i traži dostoje protivnike (jer ipak su jezgra naše obrane cure, na čelu s Jopom Maradonom).

"Ma, sve je to Frama!"

Sudjelovali smo na dva zadnja nacionalna susreta i na tri provincijska. Naši predstavnici bili su i na nacionalnim susretima animatora i na prošlogodišnjem maršu. Sve su to iskustva koja zlata vrijede. Ono što nam se učini lijepim i korisnim nastojimo prenijeti i u naše bratstvo, ali smo isto tako i uvi-jek spremni podijeliti svoja iskustva s drugima. Doživljaji i "najžeće baze" s tih putovanja prepričavaju se još dugo, dugo... I što reći na kraju? Najvažnije je spomenuto, ali još mnogo toga je ostalo zauvijek zapisano o osmjesima, pogledima i srcima svakog pojedinog metkovskog framaša.

Možda jedino da završim fra Lukicinom legendarnom izjavom: "Ma, sve je to Frama!"

Marija Nadilo

Živjeti radosno Kristovu riječ!

Danas smo često u prilici čuti kako se stariji tuže na mlade. Predbacuju im mnogo negativnih stvari, bilo na račun njihova života i življena, bilo na račun njihove vjere, bilo na račun njihova odnosa prema drugima, napose starijima. I u svemu tome ima

"Već kad sam mislio da su u ovom materijalističkom svijetu zaboravljene sve ljudske vrijednosti, dogodila se Frama. Tu sam se ponovno susreo s istinskim smijehom i osjećajem da sam dobrodošao bez nekakvih predrasuda. No, najvažnije je da sam osjetio zajedništvo."

MIHAEL (16)

nešto. Ali, uvjero sam se da još uvijek ima i onih mlađih čiji su ponašanje, stavovi i razmišljanje drugačiji. U sebi imaju mnogo toga pozitivnoga. I upravo to treba u njima

otkriti. Ukazati im na neizmjernu Kristovu ljubav prema svakome od nas. U tome ih podržavati i voditi. Pomoći im da otkriju prave kršćanske vrijednosti, da ih žive i prenose i na druge. A framaši i framašice to otkrivaju u osobi svetoga Franje, žečeći živjeti Kristovo Evangeliye onako kao je to činio i sam sv. Franjo. Da je to tako, doživio sam u metkovskoj

Frami, ali i kod članova drugih bratstava. Poručujem svim framašima i framašicama: imajte u sebi franjevačkog duha jednostavnosti, poniznosti, dobrote i ljubavi prema svim stvorenjima. Pokažite svima da je moguće radosno živjeti Kristovu riječ i ljubav i u današnjem svijetu. Neka vam u tome pomogne vaš uzor sv. otac Franjo.

fra Luka Banić

"Frama za mene znači zajedništvo. Naše druženje, pjesma, molitva veoma su bitni za moj život. Uz FRAMU otkrivam samu sebe, smisao vlastitog postojanja, ljude oko sebe. Mladost sama po sebi znači veliko bogatstvo, pa je vrlo dragocjeno da kao mlađi ljudi otkrijemo istinu o svijetu i o životu. Da bismo to otkrili, ne samo da je važno naše traženje Boga, nego je još važnije znati da Bog traži nas."

MARINA (14)

fra Luka Banić

PORATAK NA MESTO "ZLOČINA"

PROVINCJSKI SUSRET PROVINCije SV. ĆIRILA I METODA - TRSAT '99.

Tekuća godina Gospodnja, što se framaških susreta tiče, donijela nam je neke promjene. S jedne strane, ugasio se Nacionalni susret, ali je zato Provincijski zasjao dvostrukom snagom (matematički prevedeno, ima ih dva). Prvi od spomenutih održan je na već kulturnom mjestu ponad Rijeke, na Trsatu, koje je mjesto "zločina" već šestu godinu. Sam susret trajao je standardno tri posljednja dana u tjednu, ovoga puta od 30. travnja pa sve do nedjelje 2. svibnja. Dakle, ovako je to bilo.

Meko, mekše, najmekše!

Polako, ali sigurno, Trsat se punio framašima, koji su vlakom, autobusima, automobilima i triangociklima stizali i žurno okupirali vrlo poznatu obližnju osnovnu školu. Vrijedilo je staro pravilo - tko se prvi smjesti, dobije mekši parket (najmekši su parketi u 4. c, op. a.). Otprilike, više ili manje, circa, došli smo u 18.30 sati. Na samom upisu svatko od nas dobio je, za razliku od prošlog puta, po jedan bedž s vlastitim imenom i imenom skupine. Nakon večere imali smo jednosatno bdjenje, gdje smo naučili novu, vrlo lako pamtljivu pjesmu susreta "Nove haljine". S pjesmom u ušima otišli smo na počinak malo prije ponoći. Ujutro sljedećega dana probudili smo se malo poslije pijetlova, nakon čega smo doručkovali i tako ispunjeni molili jutarnju molitvu u samostanskom dvorištu. Nedugo zatim p. Smiljan je imao predavanje na naslovnu temu susreta "Ustat ću i poći svome

, DOBRI

MILOŠ ŠKOTA

Gibonni i Đoni zajedno!

Ocu". Uslijedio je rad po grupama, koji je potrajan do poslijepodneva. Poslije ručka slobodno vrijeme smo ispunili šetnjom po Rijeci ili nogometom na školskom igralištu. U postnogometnom raspoloženju napunili smo baterije za pokorničko bogoslužje, gdje smo imali prilike skinuti teret s naših ramena. Poslije misnog slavlja proletjeli smo žlicama i vilicama po večernjem jelovniku, na kojem smo provjerili sposobnost našeg kuhara, koji je napokon položio ispit kulinarske zrelosti.

Gibonni i Đoni

Subotnji večernji program obilježio je ovaj Provincijski susret. U sadržaju te večeri bratstva su se predstavila svojim pjesmama i skećevima, koji su bili tek uvod u strogo i tajno čuvanu zvijezdu večeri - Gibonni. Popularni pjevač izveo je nekoliko svojih hitova, nakon čega je na scenu stupio fra Ivan-Đoni i otpjevao svoj ovogodišnji hit. Podignutih emocija prisilili smo se na počinak malo poslije ponoći.

Novi dan nas je iznenadio tmurnim nebom, zbog kojega smo doručkovali tako stisnuti da je dvoje moralo jesti iz istog tanjura. Jutarnja je bila u kapelici, gdje smo iznosili do sada stečene dojmove, koji su osigurali Trsatu primat za budućnost kao mjesto susreta. Vrijeme do ručka ispunilo je misno slavlje, poslije kojega smo se pomalo počeli oprashtati. Razmijenili smo adrese i obećali da ćemo se ponovno vidjeti na sljedećem susetu, ma gdje on na Trsatu bio.

Danijel Maljur

DRUGI PROVINCIIJSKI SUSRET FRANJEVAČKE MLADEŽI U PROVINCIIJI BOSNE SREBRENE!

U Jajcu je 8. i 9. svibnja održan II. provincijski susret Franjevačke mladeži Provincije Bosne Srebrenе. Brastvo u Jajcu broji oko stotinjak članova, s tim da postoje i velika i mala Frama. U subotu, 8. svibnja, počeli su pristizati autobusi puni mlađih, nestrpljivih framaša. Nakon prvog susreta simpatičnih domaćina i znatiželjnih gostiju, kraj ruševina crkve Uznesenja BDM, mladima se obratio jajački gvardijan **fra Stipo Marčinković**, a potom im je dobrodošlicu poželio i načelnik općinskog poglavarstva Jajca, gospodin **Ivo Saraf**. U sklopu toga, svaki predstavnik rekao je nešto o svojoj udruzi franjevačke mladeži i o njenom radu. Poslije ručka, koji je bio organiziran u jajačkom hotelu "Turist", uslijedilo je predavanje s vrlo zanimljivom temom: "Od pogleda do prijateljstva - ljubav". Predavač je bio **fra Ivan Šarčević**, koji je nadahnuto govorio o ljubavi, ali je također nekoliko puta izrekao poznatu rečenicu svetoga Franje: "Ljubav nije ljubljena."

Zajedničko oduševljenje

Uslijedio je rad po skupinama. Misno slavlje u 18 sati predvodio je gvardijan fra Stipo Marčinković. Poslije večere uslijedio je zabavni, duhovno - rekreativni dio programa, u kojem su se svi framaši predstavili znanjem glazbe, recitiranja, glume, koje su neki stekli u glazbenim, dramskim i drugim sekcijama pri njihovim Framama. Program je završio otprilike jedan sat prije ponoći, a oduševljeni su bili i mlađi i oni malo stariji.

U nedjelju ujutro, 9. svibnja, nakon jutarnje molitve započela je priprava za

sakrament isповijedi. Svi oni koji su se željeli isповijediti mogli su to učiniti prije svete mise. Misu je predvodio provincijal Provincije Bosne Srebrenе **fra Petar Andelović**. U propovijedi je dotaknuo pitanje na koje mnogi, a osobito mi mlađi još uvijek tražimo odgovor: "Što mi tražimo od drugih, a što drugi očekuju od nas?"

Poslije ručka mlađi Jajačani ispratili su svoje nove prijatelje, koji su bili puni dojmova, nadajući se ponovnom susretu, ako ne u Jajcu, a onda u nekom drugom gradu.

Organizaciji ovog velikog događaja pripomogla su poduzeća i vlasnici trgovачkih radnji iz Jajca, svi dobri ljudi i, naravno, članovi našega bratstva, a zajedno s njima mnogo su truda uložili i **fra Zoran Mandić** te **fra Zvonko Zečević**, voditelj velike Frame.

Uistinu se nadamo da će se ovakvi susreti održavati i češće, a u ime zajednice iz Jajca zahvaljujem svima koji su pomogli da se II. provincijski susret Frama Provincije Bosne Srebrenе održi u našemu gradu.

Ana Marija Perak

GLE, PAŠTETA!

III. SUSRET FRAME PROVINCije PRESVETOG OTKUPITELJA U SINJU

Petak uoči večere, ekipa (čitaj: četvero framaša i framašica, omjer 2:2, rodom odasvud, ali se vode pod Framom Zagreb) spremna je za polazak. Sve je spremno za put. Bijeli "Jugić" sa zagrebačkim registracijskim tablicama juri ulicama i ostavlja iza sebe, naravno, Zagreb. Zamolimo Oca da pazi na nas, sjetimo se i sv. Franje i

utonemo u priču. Sinj na vidiku negdje oko 2.00 sata ujutro. Lutamo gradom i tražimo govornicu jer ne znamo gdje je škola. Ipak, nekako se i toga domognemo. Fra Zvonko, onaj mali lutak što vozi auto pravi, fratar iz Sinja, doletio je po nas u roku odmah. Pitam se je li on tu noć uopće spavao. Hm, tulumari; bilo kako bilo, u subotu oko 7.00 sati bio je oran za rad. Prije nego što počнем pričati o ovom danu, skupljam informacije o petku. Naime, ekipa je "malo" zakasnila na otvaranje susreta, koji je započeo u poslijepodnevnim satima.

"Ma to je prava radost"

Petak. Sv. misu je predvodio **fra Tomislav Dukić**, alkar (ups - zabuna), župnik sinjski. Sam susret otvorio je **Ivan Menalo**,

Provincijski predsjednik. Nakon obilnije večere u vojnom okružju, **Frama Metković** izvela je predstavu "**Brat Sunce**" K. Tičića. Mislite da u 20.00 sati toga dana nije bilo sunca u Sinju? Varate se. Cijela dvorana je zabilistala. Kratko i jasno bilo je: "Ma to je prava radost!" Spavanje - kako za koga.

Počeli smo "malo" ranije....

Subota. Znate, na ovakvim se susretima mladi probude obično uru vremena prije samog buđenja. Doručak, jutarnja, predavanje... e da, predavanje. Održao ga je **fra Andelko Domazet**, profesor iz Makarske. Nećete vjerovat', al' što je tek ovo bila prava radost slušat' ga. Za vrijeme ovoga pročitani su i brzoglasni; znate - to vam je ono što se po starinski zove brzozavi: NAF, naš Provincijal,

GLE, PAŠTETA!

III. SUSRET FRAME PROVINCije PRESVETOG OTKUPITELJA U SINJU

Petak uoči večere, ekipa (čitaj: četvero framaša i framašica, omjer 2:2, rodom odasvud, ali se vode pod Framom Zagreb) spremna je za polazak. Sve je spremno za put. Bijeli "Jugić" sa zagrebačkim registracijskim tablicama juri ulicama i ostavlja iza sebe, naravno, Zagreb. Zamolimo Oca da pazi na nas, sjetimo se i sv. Franje i

utonemo u priču. Sinj na vidiku negdje oko 2.00 sata ujutro. Lutamo gradom i tražimo govornicu jer ne znamo gdje je škola. Ipak, nekako se i toga domognemo. Fra Zvonko, onaj mali lutak što vozi auto pravi, fratar iz Sinja, doletio je po nas u roku odmah. Pitam se je li on tu noć uopće spavao. Hm, tulumari; bilo kako bilo, u subotu oko 7.00 sati bio je oran za rad. Prije nego što počнем pričati o ovom danu, skupljam informacije o petku. Naime, ekipa je "malo" zakasnila na otvaranje susreta, koji je započeo u poslijepodnevnim satima.

"Ma to je prava radost"

Petak. Sv. misu je predvodio **fra Tomislav Dukić**, alkar (ups - zabuna), župnik sinjski. Sam susret otvorio je **Ivan Menalo**,

Provincijski predsjednik. Nakon obilnije večere u vojnom okružju, **Frama Metković** izvela je predstavu "**Brat Sunce**" K. Tičića. Mislite da u 20.00 sati toga dana nije bilo sunca u Sinju? Varate se. Cijela dvorana je zablistala. Kratko i jasno bilo je: "Ma to je prava radost!" Spavanje - kako za koga.

Počeli smo "malo" ranije....

Subota. Znate, na ovakvim se susretima mladi probude obično uru vremena prije samog buđenja. Doručak, jutarnja, predavanje... e da, predavanje. Održao ga je **fra Andelko Domazet**, profesor iz Makarske. Nećete vjerovat', al' što je tek ovo bila prava radost slušat' ga. Za vrijeme ovoga pročitani su i brzoglasni; znate - to vam je ono što se po starinski zove brzozavi: NAF, naš Provincijal,

dr. fra Jure Brkan, koji se uvijek za nas brine ma gdje mi bili, i **Marija Krilić**, Provincijska dopredsjednica. Rad po skupinama teko je u okrilju predavanja. Pitali smo se: "U kome vidimo Oca, kako s njim razgovaramo i kako nam ga fratri propovijedaju?"

A završili malo kasnije...

Nestrpljivost je rasla jer je izvještaj o radu bio tek iza ručka i športskog programa, tj. nogometa. Vjerujte mi, bilo je fenomenalno. Što se tiče sporta, dogovor je da su svi pobjednici. Navečer, poslije večere, u samostanskom dvorištu koncert!!! Frama Tolisa. Koncert je bio pun pogodak. Jadni fratri su

nas jedva otjerali na spavanje - naravno, ostali smo "malo duže" nego što je bilo predviđeno. Za to je uvijek kriv netko drugi. Tako smo za krivca odabrali Framu iz Tolise. Ove nam večeri nije trebala priča za laku noć da zaspimo.

Otac vas ljubi!

Nedjelja. Kad je zora zarudila, sveta nedjelja se probudila. Ljudi, pa ja ču još u pjesnike. No, poniznosti malo, ipak - sve je to

FRAMA. Ustajanje, doručak - štreberski. E, sad dolazi ono nešto posebno privlačno. Pokorničko bogoslužje. Prije same svečane, zajedničke sv. mise (jer su se toga dana u Sinju okupili mladi iz cijele biskupije), dvije framašice, neću reći otkud, jer bi se Frama Metković zaista mogla uobraziti, održale su kratki razgovor na temu: "Što je to FRAMA?" Poslije sv. mise sinjski zbor održao je kratki programčić. Nakon ručka - šmrc, oproštaj u crkvi.

Ekipa (ona sa samog početka) ponovno se okuplja. Na opraštaju su hrabri, bez suza. Mi smo ipak Dalmatinci. Malo statističkih podataka: 8 dalmatinskih Frama, **185 framaša i framašica**. Fratar? Uh, pa ne znam. Bio ih je problem prebrojati kad se stalno kreću. Nikako da stanu na jedno

mjesto. Za vrijeme opraštanja bilo je izvlačenje nagrada. Ne znam točno što je tko dobio - znate da ne pamtim dobro imena. Ali znam da se **fra Jakov Udovičić**, naš

Provincijski duhovni asistent, nije ljutio što je "ekipa" pokupila jednu nagradu, doduše zadnju, ali ipak...

Izljubismo se i ispratismo sve naokolo, i naravno, ostasmo zadnji, da ne kažem sami u samostanskom okružju. Samo nam Otac nije pobjegao (on nikada ne bježi).

Zagrebe, čuvaj se, "dolijećemo", s još uvijek čitavim "Jugićem"! Mali je dobar, sve prestiže - a što ćemo mi kad je Otac uz nas. Negdje na pola puta otkrijemo da smo umjesto mesa ponijeli krastavce. Frka! Nema mesa! Jedemo kruh i krastavce i zamišljamo da imamo meso, a pogled nam padne na susjednu klupu. Hej, nećeš vjerovat', na njoj neotvorena pašteta. Cool! E, malovjerni, zar ne znate da VAS OTAC LJUBI?!

Dubravka Medak

PRVI DUHOVNI KAPITUL PROVINCije UZNESENJA MARIJINA

Od 30. travnja do 2. svibnja u **Tomislavgradu** je održan prvi duhovni kapitul FRAME Provincije Uznesenja Marijina. Oko 400 mladih iz cijele Hercegovine, uz goste iz Hrvatske i Bosne, okupilo se na trodnevni duhovni molitveni susret. Među njima bilo je i nas 25 mladih iz Medugorja s našim duhovnim voditeljem.

U godini posvećenoj Bogu Ocu razmišljali smo o riječima: "Ustat će i poći svome ocu..." (Lk 15, 18).

Susret je iznimno dobro organizirala Provincijska središnjica s bratstvom iz Tomislavgrada.

Ključevi su naši!

Svojom mladošću, pjesmom i molitvom htjeli smo pozdraviti žitelje Tomislavgrada, i zato smo nakon okupljanja s istaknutim obilježjima župa iz kojih dolazimo u mimohodu prošli ulicama grada. Mještani su nam svojom nazočnošću, smješkom i pozdravima zaželjeli dobrodošlicu. Na poseban način pozdravio tomislavgradski gvardijan **fra Mirko Bagarić**, radujući se što se naš prvi kapitul događa baš u Tomislavgradu. Fra Mirko nam je simbolično širom otvorio vrata crkve i samostana, predajući našem Provincijskom duhovnom voditelju **fra Branku Radošu** ključeve crkve i samostana.

Vrhunac prvog dana bilo je slavlje svete mise. Svojom pjesmom i pobožnošću učinili smo prvi korak u našem putu k Ocu. Koliko nam je važno da nebeski Otac neprestano bdije nad nama mnogi su od nas shvatili nakon predstave "Svi me vole, samo tata ne", koju su izveli mladi iz Tomislavgrada. Uvidjeli smo, naime, da zemaljski očevi nerijetko znaju napustiti djecu. Zato smo svojom molitvom, ali i pokojom suzom u oku zahvalili nebeskom Ocu što nas neprestano čuva. Nakon toga uslijedio je koncert duhovnih pjesama, na kojem su nastupili predstavnici svih bratstava.

S mislima na Boga Oca završili smo prvi dan, s

njime započeli i drugi.

"Što je lijepo, kratko traje"

Nakon okrepe molili smo jutarnju molitvu, a onda slušali zanimljivo predavanje. U radu po skupinama nastavili smo naš rad, a dojmove i zaključke pred svima su iznosili

predstavnici skupina. Prve popodnevne sate smo se rekreirali. Jedni su igrali nogomet, drugi su ih za to vrijeme glasno bodrili, treći razgledavali izložbu likovnih radova članova Frame koja je ovom prigodom otvorena, četvrti štitali, pjevali itd. Zatim smo se okupili na pokorničko bogoslužje i ispit sa-

vjesti, kako bismo sagledali svoj životni hod i u sakramentu isповijedi iznijeli svoje grijehe i propuste. Pomireni s Bogom ponovno smo slavili svetu misu. Dan smo završili klanjanjem pred Presvetim. U miru i tišini nastojali smo otkriti sve putokaze na životnom putu koji će nas odvesti u krilo Očevo. Obnovili smo i obećanja koja su u naše ime izrekli naši roditelji i kumovi na dan krštenja, a zatim sa svijećama u rukama i molitvom na usnama krenuli ulicama grada pozvati sve, posebno mlade, da smognu snage ustati i krenuti dobrom Ocu, koji ih čeka raširenih ruku.

U nedjelju smo izmijenili iskustva rada u svojim brastvima i iznijeli prijedloge za budućnost. Središte je bila sveta misa, koju smo pred duvanjskom bazilikom slavili zajedno sa svim župljanim Tomislavgrada.

Žalosni što je sve tako brzo prošlo, ali obogaćeni novim poznanstvima, ispunjeni mirom i odlučnošću da se svaki put kad pogriješimo poput rasipnog sina vratimo Ocu, oprostili smo se od Tomislavgrada, noseći sjeme Božje riječi i lijepih duhovnih iskustava. Dali smo obećanje da ćemo se truditi tim sjećenom obogatiti i druge, prije svega svoje obitelji, kolege, župljane...

Nikolina, Sanja, Tanja

ODGOVORI NISU U PRIČAMA

GABRIEL GARCIA MARQUEZ: "DVANAEST HODOČASNIKA"

Piše: Silvestar Vrljić

Znam, pomislit ćete da je zaista čudno što sam ovog puta za recenziju, koja to obično i nije, odabrao jednoga u prvi mah potpuno drugačijeg pisca - a što su onda bili **Coelho i Bach?**! No, dopustite mi da opravdam svoj izbor i uvjerim vas u suprotno. Riječ je, naime, o **Gabrielu Garciji Marquezu**, kolumbijskom književniku, dobitniku Nobelove nagrade za književnost 1982. godine. On, doduše, jest drugačiji od gore navedene dvojice pisaca, no i oni su međusobno, ruku na srce, različiti po mnogo čemu. Sličnost Marqueza s njima nije u onome što donosi, ni u načinu na koji to donosi, već u činjenici da je kadar u nama probuditi nešto za što nismo znali da imamo ili na što smo davno zaboravili, praveći se prilagođenima u svijetu u kojem živimo.

Čar je u detaljima

Riječ je o knjizi "Dvanaest hodočasnika", zbirci od dvanaest međusobno fabulom nepovezanih priča, gdje svaka od njih donosi jedan magični element u kojem se vješto isprepliću realnost i iracionalnost, jedan čudesan svijet vrijedan da se u njega otisnu i oni maštom najmanje obdareni. Ono što je na osobit način privuklo moju pozornost dok sam lutao izgubljen u tim pričama je nevjerljatna Marquezova okrenutost detaljima, pa čak i onim naizgled najnebitnjima. I baš u tim detaljima on nas sili da pronalazimo smisao tih priča, a preko njih i samih trenutaka u koje smo redovito postavljeni. Ti su trenuci one kapi od kojih slažemo našu svakodnevnicu, naše živote. Ovdje bih posebno uputio na

priču pod nazivom "Zrakoplov uspavane ljetopice", gdje ta predanost detaljima doživljava svoj vrhunac.

Gdje su odgovori?

Dakako, ta udivljenost detaljima neizbjegna je dimenzija knjige, ali ne i jedina. Krije se među tim magičnim elementima knjige još toga, što ostavljam vama da sami otkrijete lutajući iz priče u priču. **Tamara Horvat Kanjera** u svom je pogovoru ovoj knjizi zaključila: "Malo je onih pravih, istinskih tema koje zavreduju da ih se ispriča, malo ih je i tako su obične, banalne i jednostavne. A ipak ih već tisućečima čitamo u najraznovrsnijim pripovjetkama, pjesmama, bajkama i romanima, kao da od njih očekujemo odgovore na neka naša pitanja koja se nikome ne usuđujemo postaviti, koja se ne usuđujemo ni naglas pomisliti, a tako bismo rado čuli odgovor! Ali, odgovori, ako ih uopće i ima, nisu u pričama. Na trenutak nam se možda učini da smo otkrili

tajnu života, ljubavi i smrti, malo potom sve opet prekriju sumnja i nedoumica i nastavljamo tragati za novom i novom pričom. Gabriel kao da to naslućuje svojim nepogrešivim stvarateljskim instinktom. I ne nudi odgovore. On samo priča priče. Čudesne, obične, bliske i zapanjujuće u isti mah. Da bismo, kad završimo s jednom, krenuli ispočetka. U potragu za novim pričama."

Možda vam se sve ovo čini još uvijek besmislenim, uzaludnim i nevrijednim truda. U tom slučaju nikada nećete saznati kakve to svjetove skriva ovih dvanaest priča.

POEZIJA Silvestar Vrljić

Kaplja na čelu mora

Krenem li procesijama
snova,
ućiću u svetost
ove tišine:
lijepu
obamrtost
prostora.
Postatću kaplja
na čelu mora;
možda stijena:
strahovatću
da valiće me
tvoji razvaliti.

U meni prsnut će
bol:
opojni ožiljak vremena
na tvojoj
usni.

Snovi su me izmislili

Kao galeb
iznad grada -
prelijećem
nad strminama noći.
Snovi su me moji
izmislili,
pa sam lutka,
lik
što gubi se
pred pozornicom jutra.
Dok udišem si
pogled,

dušu izdišem
pred očima neba.
Vjetar me raznosi
sa dlanova
uma.

Kada ovako bestjelesan
zemlju dotaknem -
(od miline)
poludjetću.

Znakovlje na karti nebosklona

Gledam:
otoci se
na obalu penju
i plijene mi oči.
Dok ranjavam si
maštu,
stijene niču otocima,
krvave
kao vino -
vino iz grudiju
zemlje.
Povuk' sam crtlu
uz obalu:
znakovlje
na karti
nebosklona;
pa se krv
pretvara u zemlju,
a zemlja u
more: duboko
duboko.

Šta je gore od žirafe s upaljenim grlom?

Stonoga sa spuštenim stopalima.

Bilo svjetsko prvenstvo policajaca negdje u pustinji.

Došli svi najbolji svjetski policajci, pa tako i naši. Cilj je bio u što kraćem roku uhvatiti devu i dovesti je do žirija. Nakon pola sata, eto naših policajaca: prvi, ponosno vode slona, a slon sav u krvi i modricama. "Ne možemo vam priznati rezultat; to nije deva, to je slon." Uto slon počne vikati: "Nisam, nisam, deva sam!"

Pričaju dvije sarme u želucu, kad najednom uleti konjak.

Ne obaziru se one na njega, kad evo ti drugog. Pričaju one dalje, kad uleti i treći konjak. Sad im je već bilo čudno, pa se dogovore da će zaustaviti sljedeći konjak i pitati što se to vani događa. Kad je uletio četvrti konjak, upitaju one njega što je to vani. Konjak kaže: "Vani je tulum." Na to će sarme: "Super, idemo i mi van..."

Išli Mujo i Haso na tržnicu kupiti kravu. Kad su je kupili, svežu je za branik "Bube". Mujo ubaci u prvu - krava hoda. Mujo ubaci u drugu - krava hoda brže. Mujo ubaci u treću - krava trči. Haso se okrene, a kravi upala mušica u lijevo oko. Haso će Muji: "Mujo, Mujo, ubaci u četvrtu; daje žmigavac, prestiže nas."

- *Vidi, bolan, Mujo: Fata tek jučer naučila plivat', a danas već roni sat i pol!*

Kako se Dalmatinci tuširaju?
Zapale šumu pa čekaju kanader!

Razgovaraju dvije krave.

Prva: "Što ti kažeš o ovom kravljem ludilu?"

Druga će: "Mene to ne zanima, ja sam helikopter."

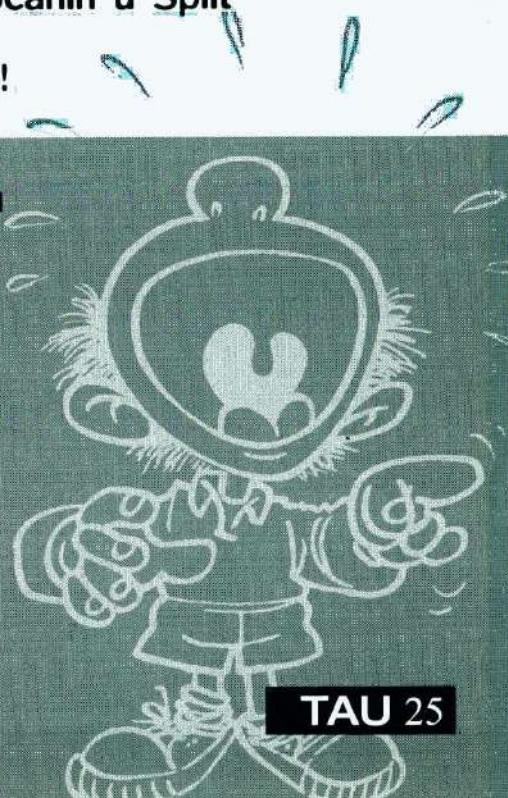
Idu dvije boce piva ulicom, pa će jedna drugoj: "Ajd'mo k meni večeras, imam praznu gajbu!"

Dode zagrepčanin u Split u kafić.

- Ja bih pivo!

- A ti pivaj,

'ko ti brani - odgovori mu konobar.

ŠTO PSIHOLOGIJA KAŽE O RELIGIOZNOSTI?

Piše: Sandra Matošina

Što je religioznost?

Kao i u svakodnevnom životu, tako je i u psihologiji pojam religioznosti jako bitan, a samim tim i vrlo proučavan. Brojni psiholozi razmišljali su o religioznosti i uglavnom su je svi smatrali jednom od glavnih motivirajućih procesa u ličnosti, iako su je neki i apsolutno negirali ili smatrali bolešću. Religioznost, kako se shvaća u psihologiji, označava samo objašnjavaće procesa po kojima neka osoba postaje religiozna ili nereligiozna. Ta se dva pojma jednakom tretiraju, a isto se tako ne pravi razlika između raznih religija. Svrha psihologije nije da prouči koja je vjera ili koji stav prema religioznosti ispravan, već da vidi kakve posljedice taj stav ima na čovjeka i na njegovo ponašanje.

Četiri stupnja do savršenstva!

Religioznost se razvija postepeno tijekom života, i to, kako neki kažu, preko četiri stupnja:

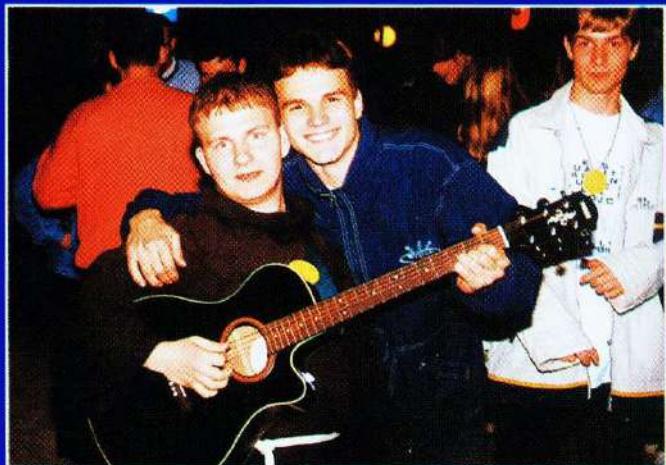
- **EKSTRINZIČNA RELIGIOZNOST** - religioznost koja se upotrebljava samo za zadovoljenje potrebe za društvom ili osobnim isticanjem;
- **OBDRŽAVANJE** - religiozna se osoba pridržava propisa i zakona Crkve, kao dijela tradicije, bez traženja smisla i razloga tih propisa;
- **INTRINZIČNA RELIGIOZNOST** - religioznost koja se živi, koja nadahnjuje osobu za ispravan život, za ispravan stav prema sebi i drugima, te razvija duhovne vrijednosti;
- **AUTONOMIJA** - apsolutno sjedinjenje s Bogom i razvijanje svih svojih vrijednosti do maksimuma.

Do ovog zadnjeg stupnja dolaze samo neki sveci, dok najveći broj ostaje na drugom stupnju. No, taj razvoj ne uvjetuje ni dob ni bilo koji drugi faktor i s dovoljno motivacije uvijek se može ići naprijed.

Kako doći do zdrave religioznosti?

Uostalom, neprestani rast u vjeri

jedan je od preduvjeta za razvijanje zdrave religioznosti. Religioznost koja bi bila bez predasuda, koja se ne bi nametala, koja bi zaista pomagala čovjeku da se razvije u samopouz-

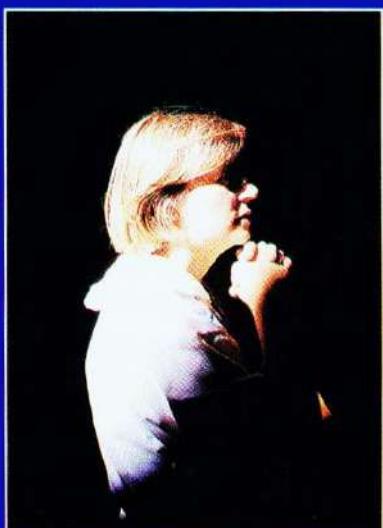

danu, komplementnu osobu naziva se zdrava religioznost. I brojne su studije (na osobama za koje se svi slažu da su živjele zdravu religioznost - Isus Krist, Mahatma Ghandi, Majka Tereza, Budha...) uspjele sažeti neke karakteristike koje bi mogle oblikovati zdravu religioznost.

Zdrava religioznost isto tako ne zahtjeva sve odgovore - daje prostor sumnji, tj. ne zahtjeva apsolutnu sigurnost.

Osim već navedene težnje za stalnim rastom i novim napretkom u vjeri, tu još spada i proširenost religije na sve aspekte života - na obitelj i posao (škola, fakultet...), na razmišljanje i osjećaje, na sebe i na druge... Treća karakteristika je sloboda - u izboru ponašanja, ali i svijest o odgovornosti za posljedice svojih djela, koja bi, naravno, trebala biti dobra. Ili, kako je rekao sv. Augustin: "Ljubi i čini što hoćeš!"

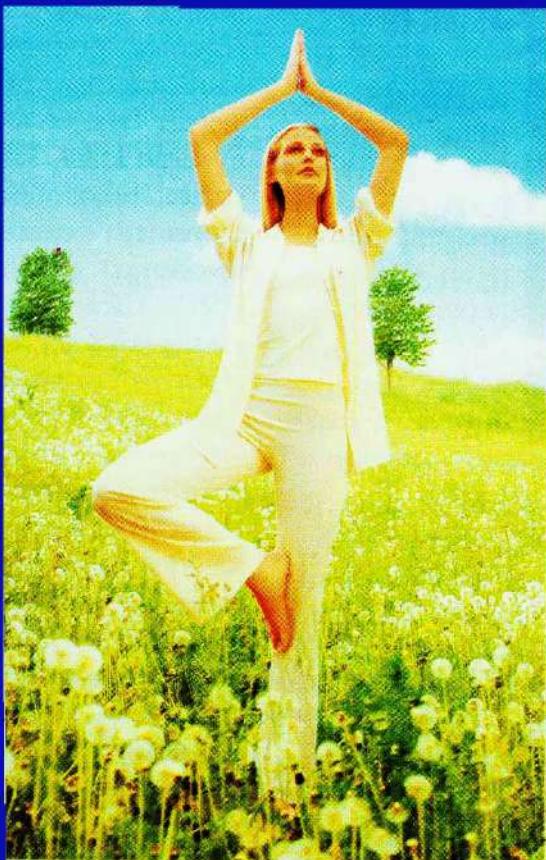
Zdrava religioznost isto tako ne zahtjeva sve odgovore - daje prostor sumnji, tj. ne zahtjeva apsolutnu

sigurnost.

Osim toga, zdrava je religioznost prilično jednostavna. Racionalna je, ne zamara se nekim iracionalnim, demonskim ili zlim stvarima. U to područje spada i pitanje krivnje. Zdrav vjernik neće se zamarati time kako je zgriješio i kako treba patiti zbog toga. Uostalom, dosta se grijeha događa i zbog neznanja, a ako nešto ne znamo, ne možemo biti odgovorni za to. Zdrav odnos prema osjećaju krivnje najbolje se može ilustrirati pričicom o ženi koja je imala viđenje.

Kao prava vjernica, prvo je to otišla priopćiti svom župniku, koji joj je (da provjeri istinitost njenih riječi) rekao da sljedeći put pita Isusa koji su njegovi grijesi. Jer, to samo Isus zna. Žena se nakon dva dana vratila s Isusovom porukom: "Reci župniku da sam njegove grijehе zaboravio." Ako zaista vjerujemo da su nam grijesi oprošteni, trebali bismo ih i mi zaboraviti.

Zdrav vjernik!?

Ako bismo isli u neku dublju analizu, mogli bismo nabrojati i pojedine karakteristike osobe koja bi se mogla smatrati zdravim vjernikom, što su, uostalom, neki psiholozi i napravili. Tu bi svakako spadala tolerantnost, ispravan odnos prema ljudima, pouzdanost, darežljivost, iskrenost, nesvadljivost, lako praštanje i mnoge druge. Vrlo je jasno da sve te karakteristike možemo svrstati pod jedan pojam - idealno. I autori tih analiza su toga svjesni, ali mislim da je dobro ponekad se sjetiti preduvjeta zdrave religioznosti i karakteristika zdravo religioznih pojedinaca, jer si na taj način ocrtavamo nekakav cilj prema kojemu se krećemo - naravno, ako želimo razvijati svoju religioznost u nekim zdravim okvirima.

Još jedan od zadataka psihologije religioznosti bio je i vidjeti kako pojedini religijski fenomeni utječu na ličnost, tj. koje su im posljedice. Tako su proučavani molitva, ukazanja, opsjednutost... Za molitvu je nađeno da smanjuje depresiju i tjeskobu, poboljšava prihvaćanje sebe, smanjuje osjećaj osamlijenosti i povećava solidarnost; u slučaju

da molitva nije uslišana, javlja se frustracija i razočaranje ili povjerenje u smisao patnje. Ispovijed djeluje slično kao i uslišana molitva - kao mala psihoterapija za jednostavnije poteškoće. Opsjednutost karakterizira promjena osobnosti, pojava agresivnosti (posebno prema religioznim predmetima), te pojava nekih neobičnih sposobnosti (govorenje drugim jezicima, izlazak stvari iz tijela...). Ukazanja pak karakterizira teško opisanje samog događaja riječima, osjećaj držanja od neke više sile. Samo ukazanje u pravilu traje oko pola sata.

Ima li religioznost negativne strane?

No, religioznost osim svojih pozitivnih učinaka može predstavljati i opeterećenje, kroz pritisak za obdržavanje vjerskih zakona i zapovijedi od strane zajednice, posebno ako se svrha tih zakona ne shvaća ili je osoba koja postavlja zahtjeve vrlo važna pojedincu.

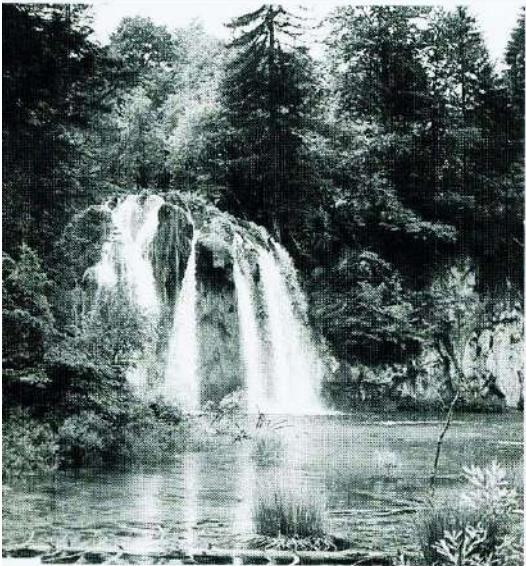
O nama ovisi koliko će dobra (ili zla) naša religioznost donijeti i ljudima oko nas.

U tom se slučaju mogu razviti neki neurotski simptomi, a isto tako nezdrava religioznost može i podržavati neke oblike psihičkih bolesti. Vrlo je važno napomenuti da sama religioznost ne djeluje "neurotizirajuće", već stav koji imamo prema njoj i njenim zahtjevima.

Religioznost je zaista bitna stvar u životu pojedinca. Istina je da o nama ovisi koliko će nam donijeti dobra, a koliko zla. No, isto je tako istina da o nama ovisi koliko će dobra (ili zla) naša religioznost donijeti i ljudima oko nas. Iz tog bismo razloga možda trebali malo češće razmišljati o našem religioznom stavu i što još na tom području možemo učiniti. Za kraj ću citirati poznatu rečenicu Mahatma Ghandija, za koju smatram da najbolje obuhvaća sve ovdje rečeno. On je na pitanje u što vjeruje uvijek odgovarao:

"GLEDAJ KAKO ŽIVIM IZNAT ĆEŠ U ŠTO VJERUJEM!"

PLITVIČKA JEZERA - ČUDO PRIRODE

Između Male Kapele i Ličke Pljevice smjestila se povorka od 16 jezera, koja grade jednu posebnu raskoš ovog naseg najvećeg i najljepšeg nacionalnog parka. Beskraj slapova, koje tvori voda rušeći se preko mnogobrojnih i raznolikih sedrenih barijera, karakteristika je ove osebujne ljepote. Priroda, koja je ovdje slika Božje veličine, ističe se ne samo svojom ljepotom i bujnošću, nego i svojom živošću. Ta životost najbolje se oslikava u bistrini veličanstvenih slapova, koji svojim spuštanjem niz bezbroj stijena stvaraju harmoniju ovog kraja. Zanimljivo je da je tu pronađena sedra starija od 40.000 godina, za koju možemo reći da je, uz slapove, također simbol Plitvica. Zato nije ni čudo da je ovaj prirodni fenomen proglašen nacionalnim parkom, a još manje je čudo da ga je UNESCO 1979. uvrstio na Listu svjetske prirodne baštine.

Legenda o postanku

Postoji jedna legenda koja govori o postanku ovih jezera, a ujedno i o postanku parka: "Teška sparina morila je mjesecima poljane i gore. Ljudi i životinje, livade i vrtovi čeznuli su za okrepom. I sama Crna rijeka, što je prije veselo žuborila, bijaše se osušila. Badava je narod molio i vatio. Nebo se ne htjede smilovati. Nato se ukaže u dolini Crna kraljica sa sjajnom pratnjom. Narod zavapije za pomoć, za vodu, i kraljica se smilova; uz grmljavinu i bljesak spusti se za tili čas silna kiša, koja okrijepe ljudе i životinje, polja i livade. Kiša je padala i padala, a voda sve više rasla dok nije stvorila današnje jezero."

Naravno, sve je to legenda, ali to je legenda koja ipak ima važnu poruku: da ljepotu ovoga kraja čini voda, i to bistra voda kojom se malo tko može pohvaliti. Osim vode, ovaj park krasi i šuma, koja nije bogata samo šumskim gorostasima, nego je ujedno i dragocjeno stanište za raznoliku i bogatu faunu. Tajna napretka ove neukrotivosti je u dahu Stvoritelja, čije ruke neumorno ukrašavaju svaki djelić tog carstva, tkajući neponovljive i skladne tonove raskošne ljepote. Dinamičnost se ovdje najbolje oslikava jednostavnosću krajolika koji rada jedan potpuno novi svijet - svijet Božje nenadmašivosti. Potrebno je, dakle, samo sebe unijeti u taj svijet i biti dio njega.

Ivana Belušić

Proteus Anguinus

ČOVJEČJA RIBICA

Endemska vrsta našega područja

"Ličinka nekog guštera" - bila je rečenica poznatog sistematičara Karla von Linnéa kad je prvi put ugledao sliku čovječe ribice. Ista se rečenica može i danas čuti od mnogih laika. Da se vama ne dogodi da izgovorite tako nešto, evo nekoliko značajnih činjenica vezanih uz to neobično Božje stvorene.

Kao prvo, čovječja ribica je vodozemac. S obzirom na to da živi u podzemnim vodama, prilagođena je na vječnu tamu. Koža joj je bez pigmenta, a oči joj se vide samo u fetalnom stadiju, dok kasnije zakržljaju i preko njih naraste koža. Duga je po prilici 25 cm, a zbog svog zmijolikog oblika dobila je latinsko ime vrste anguinus (anguis = zmija). Osim repom, može se kretati i pomoću dva para nogu. Prednji par ima po tri prsta, a stražnji dva.

12 godina bez hrane

Čovječja ribica (*Proteus anguinus*) može disati na tri načina: škrigama, koje se po tri nalaze na svakoj strani stražnjeg dijela glave, dobro su prokrvljene te zbog toga jarko crvene boje; jednostavnim plućima; kad izade iz vode, diše i kožom.

Hrani se malim životinjama, racićima, četinjašima, stonogama, itd. No, čovječja je ribica oduvijek fascinirala i svojom izdržljivošću bez hrane. Pouzdani dokumenti kažu da je naduže takvo razdoblje bilo 12 godina (da, dobro je napisano!).

Covječja ribica dostiže spolnu zrelost sa 16-18 godina, a može doživjeti i stotu. Ipak, postoji jedno veliko, misteriozno pitanje: kako se razmnožava? Nitko još nije vidio kako započinje život ovog stvorenja. Pretpostavlja se da se razmnožava na mirnom, nama nedostupnom mjestu.

Jedini neprijatelj - čorak

Ribica nema nijednog neprijatelja u

svom prirodnom okolišu i odrasla jedinka može slobodno plivati labirintima podzemnih voda bez ikakve opasnosti. Ipak, čovječja ribica ima jednog neprijatelja, najopasnijeg i najokrutnijeg od svih: čovjeka.

Zbog poteškoća u prilazu njenom pravom staništu u podzemlju i zbog velikog broja spilja koje još nisu pronađene (a vjerljivo nikad ni neće biti), apsolutno je nemoguće odrediti veličinu populacije čovječe ribice. No, zna se da je endemska vrsta našega područja. Najviše ih je pronađeno po slovenskim spiljama, ali i po Hrvatskoj. Prije nekoliko godina u Kočevskim spiljama trebali ste paziti gdje stajete kako ne bi nagazili koju, dok se danas ne može vidjeti ni jedna jedina jedinka.

Čovječja ribica već je jako dugo na listi Washingtonske konvencije, koja zabranjuje preprodaju rijetkih vrsta. Ipak, beskrupulozni "dileri" uopće ne obraćaju pažnju na to, te je ova životinja došla i na "cjenik" po talijanskim prodavaonicama za "bogate" akvarije. Čak i biolozi i mnogi ostali znanstvenici iz cijelog svijeta služe se ovom metodom da bi došli do čovječe ribice za svoja istraživanja.

Nadam se da sam vam uspjela približiti ovu fascinantnu životinju našega podzemlja, a polako i cijeli svijet tih divnih Božjih stvorenja.

Zorana Perincić

KRAPINSKI PRAČOVJEK

Evo nas na stranicu ekologije. Možda očekujete članak o kiselim kišama, efektu staklenika, ili možda očekujete saznati nešto više o ozonskim rupama. Morat ću vas razočarati. Ovi reci bit će posvećeni krapinskom pračovjeku. Ove se godine, kao što znate (a ako ne znate cilj nam je da sazname) obilježava stota obljetnica otkrića krapinskog pračovjeka. Dragutin Gorjanović Kramberger ljeti 1899. prilikom terenskih istraživanja naišao je na okamenjene kosti pračovjeka stare oko 130.000 godina. Toga ljeta Kramberger je istraživao daleku

Dragutin Gorjanović-Kramberger

prošlost Zemlje, koju je zarana zavolio.

Došavši u

Krapinu, put ga je odveo u podnožje obližnjega brijega (n a z v a n o g Hušnjakovo), stotinjak metara sjeverozapadno od središta mesta. Upravo na tom mjestu naišao je na ostatke kostura nekoliko desetaka (možda čak i 80)

p o j e d i n a c a .

Upravo oni govore o mogućim putevima evolucije i nastanku suvremenih ljudi E u r o p e . Gorjanović je svoje nalaze pračovjeka ubro

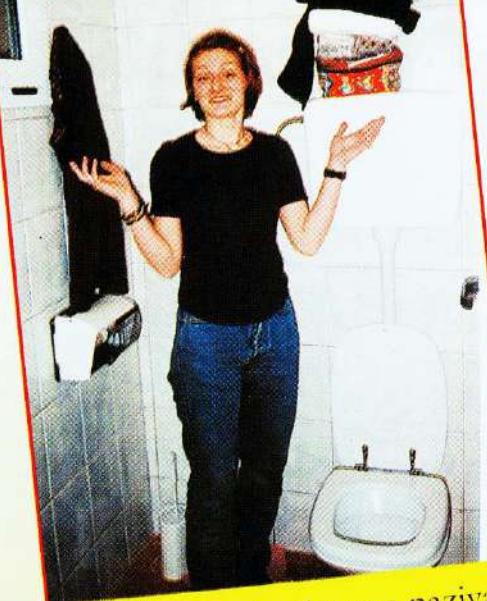
lio u biološku kategoriju *Homo sapiens*, vrstu kojoj pripada sadašnji ljudski rod. Da su ti kosturi pronađeni danas, ne bi bilo nikakve dvojbe o tome je li ili nije riječ o čovjeku. No, kako je vrijeme radnje 1899. godina, ti su nalazi izazivali velike polemike. Neki su smatrali, s obzirom na neke formu zubala i razmjerno veliku čeljust, nevjerojatnim da pronađeni ostaci potiču od čovjeka. No, Gorjanović prvi smjelo povezuje anatomiju pračovjeka s anatomijom suvremenih ljudi i time u znanost o fosilnom čovjeku (na osnovu svojih nalaza) uvodi ideju o razvojnom putu čovjeka. Gorjanovićeva borba za mjesto i važnost neandertalaca u ljudskoj prošlosti traje još i danas. Gorjanović se intenzivno pripravio za tumačenje i znanstvenu obradu nalaza, sve ciljem da riješi problem u svezi s nalazom. Pokušao je braniti vjerodostojnost nalaza i potkrijepiti svoje već izrečene sudove o pračovjeku kojeg je otkrio. Znao je da se to može postići samo upornim znanstvenim radom. Krapinski je nalaz bio potpora Darwinove teorije o evoluciji. Gorjanović je spominjao i Sv. pismo, te je u jednom članku istaknuo da nema neslaganja između Biblije i evolucije.

Ivana Hanacek

Pripremila: Zorana Perinčić

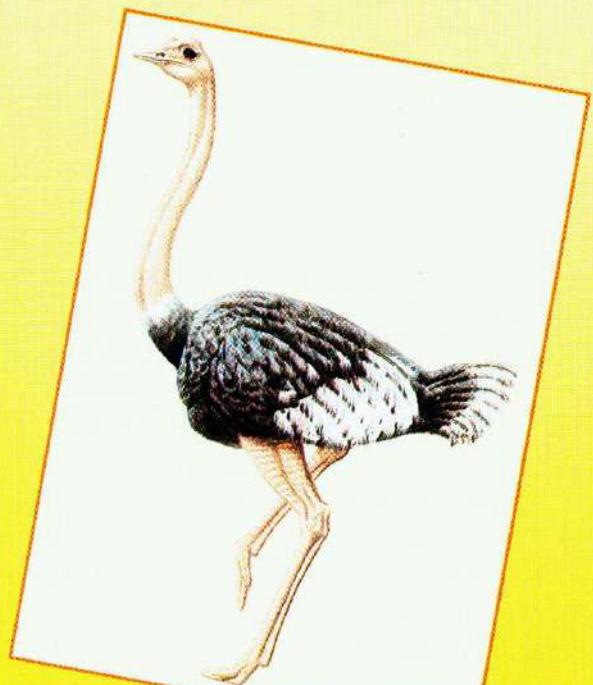
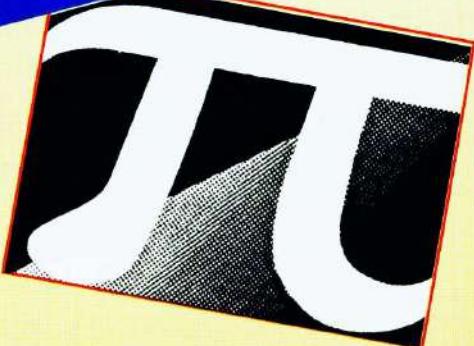
Jeste li

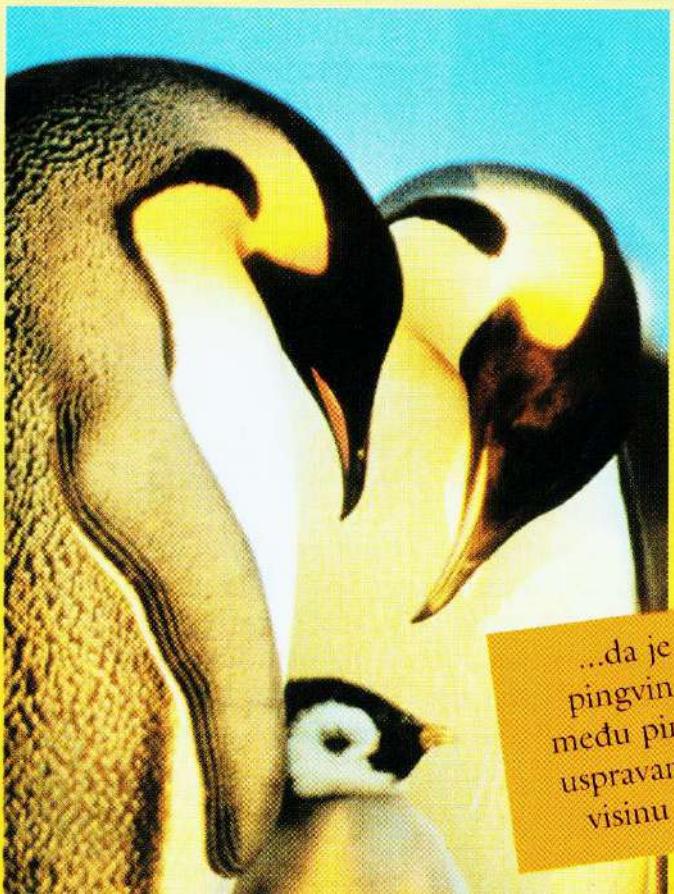
...da se WC nekad u Japanu nazivao "sobom za svijest o prirodi olakšavanja".

...da je pužu potrebno deset dana neprekinutog "hoda" da bi prešao jedan kilometar.

...da noj ima najveće oči od svih životinja na zemlji; oko mu može imati promjer do 5 cm.

...da je carski pingvin najveći među pingvinima: uspravan dosegne visinu čovjeka.

Thali

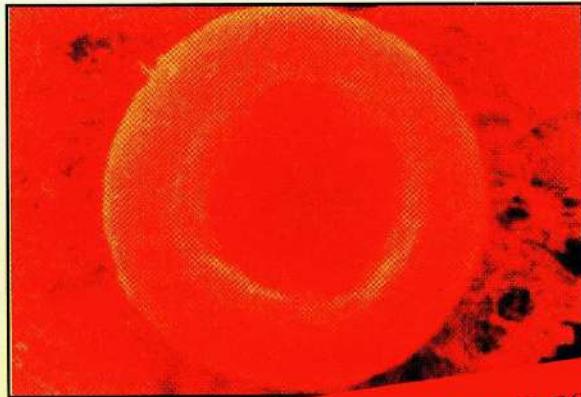
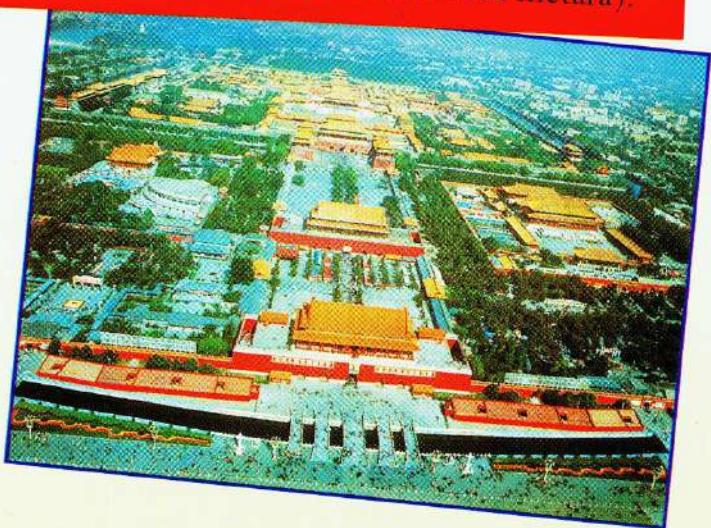
...da niskofrekventni zvukovi, koje proizvodi plavetni kit radi komunikacije s ostalim kitovima, mogu doseći jačinu do 188 decibela, što te zvukove čini najglasnijima proizvedenim od živoga bića.

...da je za nastanak bisera u školjkama bisernicama potrebno pet do sedam godina, ali to se događa vrlo rijetko: samo jedna od 2700 takvih školjki proizvede biser.

...da je prvi rimski car August bio zimogrozan, te je bilo poznato da zbog toga nosi četiri toge odjednom.

...da je najdeblji led izmijeren 1975. godine na Antarktici: debljina je iznosila 4.700 metara.

...da je najveća palača na svijetu **Zabranjeni grad** u Pekingu, glavnom gradu Kine: ima površinu od 72 hektara (1 ha = 10.000 kvadratnih metara).

...da bi, kad bi se sva krvna zrnca poredala jedno do drugoga, nastao "lanac" dug 161 km.

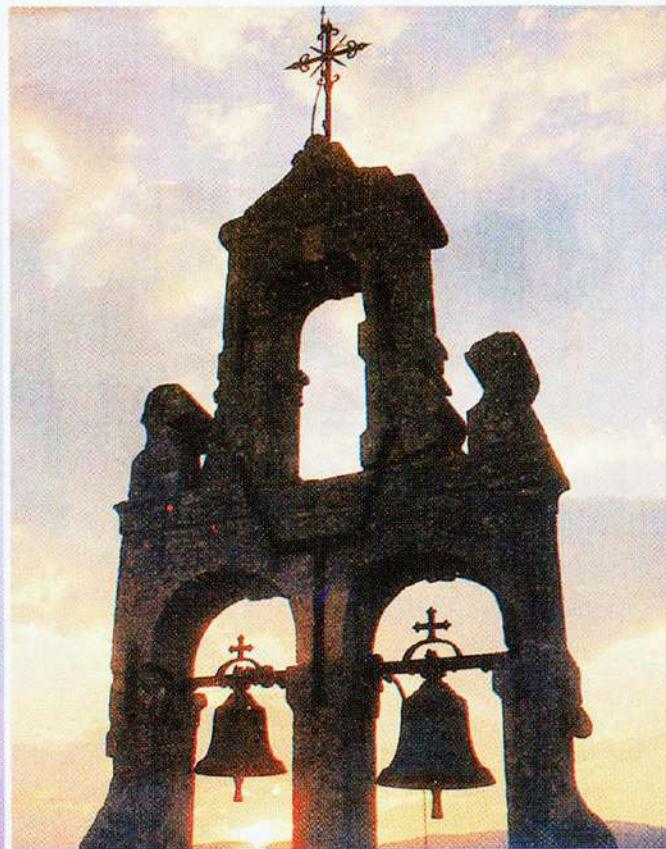
...da je crni nosorog nekada bio jako raširen, ali lov na tu vrstu radi rogova naglo je smanjio njegov broj sa 65.000 jedinki 1970. godine na 2.400 1992.

...da čak i neke biljke mogu prenositi uzročnika bolesti ebole.

PREDSTAVLJAMO CD ZBORA
"POMIRENJE" "LJUBIMO TE, BOŽE"

"Ljubimo te, Bože" prvi je CD Zbora "Pomirenje" i donosi pregled njegovog stvaralačkog glazbenog rada od početaka do danas. Zbor se na hrvatskoj glazbeno-duhovnoj sceni prvi put pojavio na "Uskrsfestu" 1986. godine sa skladbom "Jutro bez sjene", a slijedećih godina sa skladbama "Psalam" i "Blaženima". 1991. "Pomirenje" je izdalo kasetu "Bog mi je svjetlost i spasenje", koja je u cijelosti uvrštena na ovu CD-ploču. Među pjesma-ma se nalazi i popularna marijanska pjesma Maje Majcen "Kao Marija".

Glavno obilježje glazbe koju stvara i njeguje "Pomirenje" jest meditativno-duhovno ozračje i okrenutost prema psalmima i drugim biblijskim tekstovima. Nadamo se da će ove pjesme, koje je Božja poruka nadahnula, pomoći slušateljima da se osjete od Boga ljubljennim i još ga više ljube.

POMIRENJE
LJUBIMO TE BOŽE

CD-ploču "Ljubimo te, Bože" možete naručiti kod župnog ureda sv. Josipa radnika, Belišće, Kardinala A. Stepinca 4, 31551 Belišće (tel. 031/664-823) ili u "Čirilometodskoj knjižari" na Kaptolu.

YVON COUSINEAU

Odgojne vježbe za rad u skupinama

Građa za kateheze,
pastoral mladih i zajedništvo

FRAMA

ODGOJNE VJEŽBE ZA RAD U SKUPINAMA

Predstavljamo vam knjigu "Odgojne vježbe za rad u skupinama" koja sadrži 59 vježbi za mlađe starije od 15 godina. Knjiga ima 186 stranica.

Ove vježbe su provjerene u različitim sadržajima i različitoj životnoj dobi. Postoji određeni obrazac, tj. iznose cjelovit postupak vježbe: naznačeni su opći ciljevi, vrijeme koje traži iskustvo, potrebna sredstva, slijed, zaključak i neke zaključne primjedbe.

Ponudeno je prilično iskustava. Prvotna namjera bila je pomoći odgovornima u pastoralu koji svojim pothvatima žele dati čvrstu gradu. Da bi se izbjegle odredene poteškoće, dodane su mnoge upute. "Bolje spriječiti nego liječiti" Istaknute su najopćenitije reakcije na odredene situacije.

Mogu se prilagoditi načini primjene ponuđena rada, što se posebno i preporuča prema dobi skupine kojoj su upravljeni. Ponuđeni sadržaji nadahnju takoder nove ideje.

Narudžbe:

FRAMA, Kaptol 9, 10000 Zagreb, Tel. i faks: 01/481 48 24